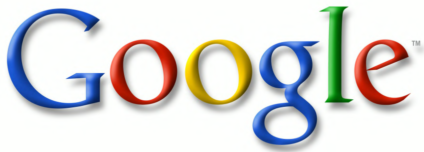

DERDE

ZESTAL LEERREDENEN,

VAN

P. DEETMAN,
PREDIKANT TE KLUNDERT (NOORD-BRABAND).

UTRECHT,
J. J. H. KEMMER.
1867.

HIERONYMUS
ANDOVER-HARVARD
THEOLOGICAL LIBRARY

DERDE

ZESTAL LEERREDENEN

VAN

P. DEETMAN,
Predikant te Klundert (N. Braband).

UTRECHT,
J. J. H. KEMMER.
1867.

GEDRUKT BIJ G. A. VAN HOFTEN TE UTRECHT

WAARDE LEZER!

Waar ik dit derde *zestal u, mijn Lezer! aanbied, is het met de innige begeerte des harten dat het den Heere behagen mogen ze bevorderlijk te stellen onder den onmisbaren zegen en invloed des Heiligen Geestes aan het heil uwer onsterfelijke ziel. Zooveel in mij was heb ik getracht de leerredenen terug te geven op papier zooals ik ze op den kansel heb uitgesproken. Eene* letterlijke *teruggeving van het gesprokene is mij ondoenlijk, daar ik bij het uitspreken niet anders heb dan slechts eene schets. De hoofdzaken in iedere leerrede zijn door mij zoo naauwkeurig mogelijk teruggegeven en hier behandeld. Duid mij het vele gebrekkige, dat mij ook onder dit mijn werk heeft aangekleefd, niet ten kwade, maar wees verzekerd dat het de eenige wensch en begeerte van Schrijver dezes is dat de Heere God, de Al- en Vrijmagtige ze moge heiligen aan menig harte.*

Met heilbede:

KLUNDERT,
3 Mei 1867.

Uw Vriend,
P. DEETMAN.

INHOUD.

I.

PAULUS BEGEERTE.

LEERREDE

OVER

HEBREËN VI: 11 en 12.

AFSCHEID VAN DE GEMEENTE:

's GREVELDUIN- en VRIJHOEVEN CAPELLE.

Ps. LXXXIV: 3.

Is er een voor ons gewigtige dag dan is het deze, mijne hoorders! waarop ik gereed sta, den herderstaf in uw midden neder te leggen. Was mijn verblijf in uw midden kort, mogt ik slechts 16 maanden werkzaam zijn in den wijngaard des Heeren ter dezer plaatse, het oogenblik van scheiden, thans aangebroken, zal voor velen onzer, maar ook voor mij daardoor niet minder gewigtig zijn. Immers het behaagde den Al- en Vrijmagtigen banden te leggen, en waar *Hij* die legt, zouden *wij* die kunnen verbreken? De dag van heden zal ons een dag van velerlei herinnering zijn. Doch genoeg; waartoe hier verder uitgewijd? Waar ik het laatst als uw Herder en Leeraar, gemeente van *'s Greveldnin- en Vrijhoeven Capelle!* voor u aan deze plaats ben opgetreden, wensch ik liever van dezen oogenblik gebruik te maken, om uwe welwillende aandacht te bepalen bij een veelbeteekenend woord van den Apostel Paulus, bij eene vermaning van den grooten kruisgezant tot geloovigen gerigt om te volharden in het geloof en de hope. Waar het mij dikwerf gegund werd door den Heere, om met opgewektheid Zijn Woord tot u te brengen, daar bevestige Hij Zijne trouw dan ook nog in deze ure aan mij, daar verleene Hij mij ook thans al die genade door den Heiligen Geest, om Zijn Raad u nogmaals te verkondigen. Is de roeping des Evan-

geliedienaars gewigtig, een oogenblik als dit voor mij beteekenis vol, vangen wij dan ons zamenzijn niet aan, tenzij vooraf het aangezigte des Heeren voor en met elkander gezocht te hebben.

GEBED.

PSALM CXIX: 9.

TEKST: HEBREËN VI: 11, 12.

»Maar wij begeeren, dat een iegelijk van u dezelfde naar-»stigheid bewijze, tot de volle verzekerdheid der hope, »tot den einde toe; opdat gij niet traag en wordt, maar »navolgers zijt dergenen, die door geloof en langmoedig-»heid de beloftenissen beërven."

Is het de roeping van den Evangeliedienaar, dat hij zijn ambt met getrouwen ijver vervulle, een' ijver, die hem in alles behoort te bezielen, die ijver vervoere hem dan ook geenszins tot hatelijke gestrengheid, maar levere de ontwijfelbare kenmerken op van zijne ware, opregte liefde. Zulk een Bedienaar des Evangeliums was ook Paulus. In Hst. V en in het begin van het VI Hst. zien wij overvloedige bewijzen van zijnen getrouwen ijver, daar hij den Hebreën hun ontzettend gevaar treffend voor oogen stelt. Niettemin laat hij niet na hen te verzekeren van zijne liefderijke gedachte, die hij over hen koestert, blijkens vs. 9 en 10 en met welk doel?

Verneemt dit, mijne Geliefden! in onze tekstwoorden; met geen ander doel, dan opdat zij, dezelfde naarstigheid bewijzende tot de volle verzekerdheid der hope tot den einde

toe, niet traag zouden worden, maar navolgers zijn dergenen, die door geloof en langmoedigheid de beloftenissen beërven.

Het zij ons vergund in deze afscheidsure, deze woorden van Paulus, tot grondslag onzer rede te nemen. Ontwikkelen wij ze dan vooraf eenigzins.

De personen, tot wie hij het woord rigt in onzen tekst, zijn *geloovigen*, in vs. 9 genoemd: Geliefden! van wie hij zich verzekerd hield van betere dingen. Hij maakt ook geen onderscheid onder hen. Wij begeeren, zoo zegt hij, dat *een iegelijk* van u dezelfde naarstigheid bewijze, dus zoowel de gevorderde op den weg des geloofs en der godzaligheid, als de allerzwakste in de genade. Zij allen dus, kleinen zoowel als grooten, zwakken zoowel als sterken in den geloove, hadden dezelfde naarstigheid te bewijzen tot de volle verzekerdheid der hope tot den einde toe. Spreekt Paulus hier van de hope, hij noemt haar met regt in vs. 19 een anker der ziel, hetwelk zeker en vast is, en ingaat in het binnenste van het voorhangsel.

Die de geringste trap in de oefening dier hope heeft beklommen, vergenoege zich daarmede niet, wil de Apostel zeggen; integendeel, hij jage naar de volle verzekerdheid der hope. *Gelooven* en *hopen*, hoe naauw is dit niet aan elkander verbonden! Geen opregt geloof zonder hope, maar ook geene ware hope, dan uit het geloof. Het opregt geloof is de moeder der ware hope. De ware hope rust op goede gronden. Geene gevoelige of gestaltelijke werkzaamheden, geene waardigheden in het schepsel, maar Christus en Zijne geregtigheid maken den eenigen grond der hope uit. Daarom zegt Paulus: Col. I: 27. Christus, de hope der heerlijkheid, en 1 Tim. I: 1. Jezus Christus, die onze hope is. De grond der ware hope ligt buiten het schepsel, geheel en alleen in Christus Jezus, den Eenigen en Algenoegzamen, den getrouwen Zaligmaker. Op en in Hem rust het gebouw

GEDRUKT BIJ G. A. VAN HOFTEN TE UTRECHT

en Zijne geregtigheden als die eenige en eeuwige Rotssteen des Heils. Hoe meer de Heere alle ijdele leunstels en steunsels ook van wat aard komt te ontnemen, hoe meer hij den zondaar door zijne ontdekkende genade komt te ontblooten van alles, afwerpt van alle eigene hoogten en steilten en hem zoo leert nederzinken alleen op dat eenige fondament: Christus Jezus, hoe sterker de hope, hoe meer hij verwaardigd wordt met te komen tot de volle verzekerdheid der hope. Om nu tot deze volle verzekerdheid der hope te geraken, moesten de Hebreën *dezelfde naarstigheid bewijzen.* Drukt dit woord uit eene inspanning van alle vermogens, geen wonder, die hope waarna de geloovige te jagen heeft het is ook eene hope der heerlijkheid. Maar ook datzelfde woord leert de Hebreën den tegenstand dien ze te wachten hadden in dien loopbaan. Een driehoofdige vijand zou hen in dat bewijzen dier naarstigheid tegenstaan. Bergen van bezwaren, allerlei redeneringen des vleesches zouden hen geduriglijk in hunnen weg zoeken op te keeren. En wie dergenen die naar die volle verzekerdheid der hope jagen leert, leert ook niet kennen den tegenstand eener wereld, die in het booze ligt, de pijlen des satans op hem afgeworpen, het ongeloof soms zoo krachtig en zoo vele duizende van vijanden meer in dat arglistig hart, die altemaal zamenspannen, om hem als het mogelijk ware het komen tot de volle verzekerdheid der hope onmogelijk te maken? Dit bewijzen van dezelfde naarstigheid hadden de Hebreën nu te betoonen *tot den einde toe.* Niet dus bij den aanvang alleen, ook aan het einde van den loopbaan des geloofs en der hope moet, wil de Apostel zeggen, dezelfde naarstigheid bewezen worden. De vijanden, de tegenstand blijft. Zoo dan ook eene volstandige naarstigheid noodzakelijk tot in den laatsten oogenblik. Deze begeerte echter van den Apostel was maar niet eene begeerte, een verlangen zonder grond,

Paulus had hiermede een heerlijk oogmerk, en wel volgens vs. 12: „opdat gij niet traag wordt, maar navolgers zijt „dergenen die door geloof en langmoedigheid de beloftenissen „beërven.” Immers, waar de wanhoop niet anders vermag dan al de deugden en volmaaktheden Gods, al de beloften des Evangeliums te verloochenen, daar is de hope een helm, die alle slagen der vijanden afweert. Is de hope levendig, dan ook de liefde inniger, het geloof sterker, de toenadering vrijmoediger om te mogen deelen in de onuitputtelijke volheid Zijner genade en waarheid welke is in Christus Jezus, het gebed om meerder geloofslicht en kracht meer behoefte des harten en het geheele hart meer vervuld met waakzaamheid van Boven tegen alles wat eenige scheiding tusschen den Heere en de ziel kan veroorzaken, dan ook voorzeker geen traag worden, maar navolgende al degenen die door geloof en langmoedigheid de beloftenissen beërven. *Traag worden*, het was voor de Hebreën, het is voor ieder christen hoogst gevaarlijk. Waar het traag worden de overhand neemt, daar begint men zich aan allerlei trouwe vermaningen te onttrekken, daar loopt men gevaar af te wijken van de wegen en de inzettingen des Heeren en omgeleid te worden door de verleiding der zonde. Een trage in den loopbaan des geloofs en der hope begint ook aanstonds allerlei uitvlugten te zoeken. De traagheid is en Gode niet welgevallig en het eigen hart tot onberekenbare schade. Meent niet, mijne Hoorders! dat wij alzoo sprekende voorstanders zijn willen van een *werkheilig* christendom; integendeel, uit de werken der wet zal geen vleesch ooit voor God geregtvaardigd worden, maar verstaat ons alzoo, en gij hebt onze bedoeling gevat, dat wij hier het oog hebben op een *werkdadig* christenleven, in welk leven de boom aan de vrucht gekend wordt en het den christen onmogelijk is vruchten der dankbaarheid niet voort te brengen. Het traag

zijn is eene verfoeijelijke ondeugd in Gods kinderen, hoe dikwijls ze er ook aan schuldig staan, tengevolge der meerdere lust die zich helaas! maar bij hen al te dikwijls openbaart aan de zonde, de wereld enz. dan aan den Heere en Zijne nabijheid. Naarmate de traagheid toeneemt, wijkt de gezetheid op al de geboden en inzettingen des Heeren, kan er veel bij door, wordt men dikwerf der wereld in handel en wandel gelijkvormig. De traagheid, waarvoor het arglistig hart van den mensch zoo spoedig oorzaak weet aan te geven, te weten de algeheele onbekwaamheid van den mensch ten goede, is het duidelijkst bewijs dat men in die oogenblikken niet regt verstaat waarachter men zich zoekt te verbergen, nl. zijne onmagt; die waarlijk door God bekend gemaakt wordt aan zijn geheel onvermogen ten goede, hoe hij geene zucht zelfs van of uit zichzelven kan voortbrengen, zal *hij* niet juist, ja hij alleen tot God in waarheid roepen om die hem tot alles zoo onmisbare bekwaammakende genade Gods in Christus door den Heiligen Geest? Maar niet alleen hierop heeft de Apostel het oog, ook voegt hij er bij, maar navolgers zijt dergenen die de beloftenissen door geloof en langmoedigheid beërven. Paulus heeft hier het oog op die wolke der getuigen, vermeld in Hst. XI dezes briefs en op allen in zijnen tijd die de beloftenissen door geloof en langmoedigheid beërfden. Deze waren beërvende de beloftenissen, nl. al de heerlijke weldaden van het verbond der genade, die God in het Evangelie bekend maakt, aanbiedt en schenkt om niet in Christus Jezus, als: vergeving van alle zonden, vrede, heiliging, bewaring enz. Deze beloftenissen, al dat heil beërven zij. Ze bekomen dat dus niet door eenige verdienste, waardigheid of hoedanigheid in hen, neen maar alleen uit kracht van dat eeuwig en onveranderlijk Testament en Verbond der genade in Christus Jezus. Welk regt, welke aanspraak heeft de mensch, nadat hij de goddelijke gaven,

hem bij de schepping geschonken, heeft verzondigd? Welke verpligting zou er bij God bestaan om den mensch door moedwilligen afval een dienaar der zonde, een onderdaan des Satans geworden, op te zoeken en in Zijne gunst te herstellen? Is niet het ontwerp om den mensch een erfgenaam te maken van al die heerlijke beloftenissen: regtvaardigmaking, heiligmaking, verheerlijking enz. eeniglijk en alleen een uitvloeisel van Gods oneindige barmhartigheid, van zijn vrijmagtig welbehagen, een werk van Hem alleen, die het plan daartoe beraamde in de stille eeuwigheid, in dien eeuwigen Raad des Vredes? Voorwaar, met het oog op al die beloftenissen zal het wel de betuiging des harten zijn: „het is niet uit ons, het is Gods gave." Er zal wel niemand zijn der erfgenamen dier beloftenissen, of zijn mond zal bij tijden en oogenblikken moeten overvloeijen van deze Godverheerlijkende taal: „niet ons, o Heere! niet ons, „maar Uwen naam geef eer, om Uwer goedertierenheid, „om Uwer waarheid wille." Deze beloftenissen zegt Paulus, beërven zij door geloof en langmoedigheid. Hetgeen in een erfgenaam der beloften allereerst wordt vereischt is het *geloof*, dat het goddelijk getuigenis, waarin de beloften vervat zijn, als waar aanneemt en tegelijk zich verlaat op Gods onbegrensd Alvermogen, waardoor Hij *kan* en op Zijne onveranderlijke trouw, waardoor Hij gewisselijk *zal* doen, wat Hij beloofd heeft. Door het geloof wordt de erfgenaam in het bezit gesteld van al de beloftenissen. Dat geloof rust op eene inwendige overtuiging aangaande de waarheid, noodzakelijkheid en dierbaarheid van al de beloftenissen, door God in Zijn woord gedaan. Het bestaat in de erkentenis van Jezus Christus als den eenigen door God verordineerden Zaligmaker. Het bevat in zich eene opregte en onvoorwaardelijke overgave aan Hem als Profeet, Priester en Koning, gaat dus gepaard met behoefte aan Jezus, verlangen naar

Hem, toevlugt nemen tot Hem. Het geloof ontwikkelt zich door oefening in sterkte, zoodat men meer en meer leert leven uit en door den persoon van Jezus Christus, en tevens meer en meer ontfangt de bewustheid eener kinderlijke betrekking tot God door den Heere Jezus Christus, ja reeds leeft in een voorsmaak van al dat heil, hetwelk God bereid heeft dengenen die Hem liefhebben. Dat geloof nu, zal het wel zijn, moet bestendig zijn en duren totdat men de beloofde zaak is deelachtig geworden; van daar dat Paulus zegt: een beërven door geloof en *langmoedigheid*. Niet aanstonds vervult de Heere zijne toezeggingen en beloftenissen. Daarom wordt bij het geloof langmoedigheid vereischt, zulk eene gesteldheid des harten, waardoor men zonder haasten, zonder vooruitloopen, ondanks vele bedenkingen, in weerwil van duizende hinderpalen nogtans volhardt in dien weg, waarin men de vervulling van al de beloftenissen des Heeren veilig verwachten kan. Hierop heeft de Apostel elders het oog, als hij zegt: „maar indien „wij hopen hetgeen wij niet zien, zoo verwachten wij het „met lijdzaamheid."

Dikwerf stelt de Heere de vervulling Zijner beloften korteren of ook langeren tijd uit, opdat de erfgenamen de genade, de trouwe hunnes Gods zooveel te klaarder zouden opmerken en leeren verheerlijken. Vele bezwaren, verzoekingen, teleurstellingen in *zijne* meening aangaande de vervulling der beloftenissen kunnen den hopende langen tijd en zwaar beproeven; doch geen nood, die daar de beloftenissen door geloof en langmoedigheid zoekt te beërven, leert in dien weg juist verstaan, dat hij te doen heeft met eenen getrouwen Verbonds God, alle Wiens beloften in Christus Jezus Ja en Amen zijn. Abraham, langmoediglijk verwacht hebbende, heeft de belofte verkregen. Vervolgingen, druk- en proefwegen moeten dikwerf de middelen en wegen

zijn, waar langs de Heere zijn volk leert vasthouden aan de onwankelbare belijdenis der hope. Welgelukzalig de mensch, die dat heerlijk erfdeel niet mist; hij mag hier veel missen in deze wereld, als hij God en zijn toegezegd heil deelachtig mag zijn, bezit hij alles: Geen wonder dan ook, dat de Apostel hier een iegelijk die tot de volle verzekerdheid der hope begeerde te komen wees op allen die de beloftenissen alzoo beërven, om hen in dezen na te volgen.

Gemeente van 's GreveldUin-Capelle! Sta ik hier nu voor het laatst voor u als uw Herder en Leeraar, niet ongepast is het dan met dezen wensch van den Apostel van elkander afscheid te nemen. Ook mijne begeerte is van een iegelijk van u om te mogen komen tot de volle verzekerdheid der hope, opdat gij niet traag wordt, maar navolgers zijt dergenen, die de beloftenissen door geloof en langmoedigheid beërven. Zingen wij echter, eer wij hiertoe overgaan:

Psalm XIX: 4.

Voor het laatst voor eene Gemeente te staan en als eigen Herder en Leeraar de woorden des levenden Gods te brengen, is eene gewigtige taak. Zoo ooit, zoo zal in zulk een stond de Bedienaar des Evangeliums ondersteunende genade van Boven naar ligchaam en ziel behoeven. Is het gewoonte bij zulke gelegenheden tot onderscheidene personen toespraken te rigten, ik wensch mij hieraan geenszins te onttrekken. Zoo wend ik mij dan in de eerste plaats tot UEd. Achtb. Heer, Burgemeester der Gemeente enz. enz. enz.

(de onderscheidene toespraken zijn hier weggelaten).

Zoo kom ik dan met mijn afscheidsgroet tot u, waarde Gemeente! en tot allen die gedurig van elders herwaarts kwaamt. Beteekenisvol is de wensch van den Apostel. Zou

ze ook ons iets te zeggen hebben? Was het korten tijd toch mogt ik, de eene keer met meerdere opgewektheid dan de andere, tot u spreken van dat groote heil Gods in Christus Jezus, van die heerlijke, onverderfelijke erve der heiligen Gods. Welaan wat noodzakelijker elkander gedurig, elkander ook in eene ure als deze aftevragen: Bezitten ook wij nu die hope op de erfenis Godes? Welke is onze loopbaan, waarin wij loopen? Mogen wij ook al bij het geloof de langmoedigheid paren en niet traag zijn, maar navolgers dergenen, die de beloftenissen beërven? Gedurig mogt ik gedurende mijn verblijf onder ulieden optreden en u leven en dood, zegen en vloek, voorstellen. Was mijn werk onder u gebrekkig, och! meen ook niet, Gemeente! dat ik voor u ben opgetreden om eenigen lof van u te bekomen; nogtans was mijn opregte begeerte voor u het goede te zoeken, hetwelk ik niet vermogt, zoo ik iets, hoe gering ook, had achtergehouden van den vollen Raad Gods. Waar ik u gewezen heb op den diepen ellendestaat van den mensch door de zonde, hoe hij in Adam zijn Bondshoofd, onverschillig wie ook, geworden is zonder hope voor de eeuwigheid, alles verloren heeft, wat rust en vrede geven kan aan het hart, daar heb ik ook niet achtergehouden u te verkondigen Hem, den Zoon van Gods liefde, het grootste Godsgeschenk, waarin eene onnaspeurlijke rijkdom van genade is voor arme en doemwaardige zondaren. Het was mij steeds behoefte, naar aanleiding der stoffen in uw midden behandeld, u zoowel den zondaar te prediken in zijne peilloos diepe armoede naar den geest, hoe hij is arm in wijsheid, kracht en geregtigheid, niet voor God kan bestaan, op duizend vragen niet ééne kan antwoorden, alle vreeze Gods mist, Gods heerlijkheid derft en voor God verdoemelijk ligt, als ook hoe daar ook geen andere naam is gegeven onder den hemel om zalig te worden dan die van Jezus

Christus, de hope der heerlijkheid. Zegt mij, wat vrucht heeft nu de verkondiging des Evangeliums in ons midden nagelaten? Was die prediking u een reuk des levens ten leven of een reuk des doods ten doode? Mag, durf ik niet ontkennen, of het heeft den Heere dikwerf behaagt zegeningen te schenken onder ons zamenzijn ter dezer plaatse, de vraag is dan noodzakelijk voor een ieder in dezen stond: was dat ook alzoo met *mij?* Hoevelen die nog verstoken zijn van deze hope, waarvan de Apostel in onzen tekst spreekt! Velen kwamen met ons op alhier, de een uit gewoonte en een ander om andere redenen, doch het hart bleef verstokt en verstijfd in de zonde. Niemand zegge ongewaarschuwd daar te hebben henengeleefd. Immers gij hebt een voorregt mogen genieten boven vele gemeenten in onze vaderlandsche kerk van steeds u de waarheid te hebben hooren voorstellen. Wat al een arbeid des Heeren, wat al kloppingen en roepstemmen aan de deur van uw hart! Vreesselijk zal voor dezulken zijn de dag der toekomst des Heeren! Immers het is den mensch gezet eenmaal te sterven, en dan sterven doch zonder Christus zonder eenige hope? Gij jaagt nu nog voorwaarts in den loopbaan der zonde en dezer wereld, gij buigt uwe knieën nu nog voor de afgoden hierbeneden, maar weet, gelijk u zoodikwijls van deze plaats is toegeroepen, dat het vreesselijk zal zijn eenmaal te moeten vallen in de handen van een levend God. Tyrus en Sidon zal het verdragelijker zijn in dien dag dan ulieden. Velen ook in uw midden leefden daarhenen en nog tevreden met uwe belijdenis der waarheid. Gij stemdet steeds toe wat Gods Woord u toeriep, maar geene hartveranderende genade werd u onmisbaar. Dikwerf hebben wij het u toegeroepen, wij herhalen het nogmaals in dezen stond, dat eene *uit*wendige regtzinnigheid onvoldoende is voor de eeuwig-

heid, dat wij met haar allèèn nog eeuwig zullen omkomen. Christus Jezus de Heere, Hij alleen mag en kan onze hope zijn. Wie gij dan ook wezen moogt, arm of rijk, oud of jong, die het zaligmakend geloof nog mist, waardoor de zondaar deel krijgt aan Christus Jezus en al zijn heil, gij mist ook nog alle troost, die blijvende is. Bouwt gij nog óp iets buiten Hem, is Hij de Heere de èènige hope u nog niet onmisbaar, noodzakelijk, dierbaar geworden, misleidt u dan toch niet, dat wij u nogmaals bidden mogen in den naam des Heeren, tot uw eigen verderf. Alle grond en hope, maàr die niet in Hem is geworteld, zal u gewisselijk eenmaal ontvallen, het zijn rietstaven die de handen doorboren! Bedenkt dat wel in het heden van genade, want voor eene eeuwigheid bedrogen is onherstelbaar bedrogen. Vraagt ge welligt: maar hoe kom ik tot Hem, die de eenige grond mijner hope kan en moet zijn? Door een opregt geloof in zijn persoon als den eenigen weg ten leven, door een afzien van uzelven, afstand doen van alle paden der on- en eigengeregtigheid, en een zien op Hem om Hem deelachtig te mogen worden in al Zijne aanbiddelijke gaven en genade, zooals Hij van Gode geschonken is tot wijsheid, regtvaardigheid, heiligmaking en verlossing en in het dierbaar Evangelium wordt gepredikt. Hoort en verneemt dan nogmaals Zijne uitlokkende roepstem in Zijn Woord: wendt u naar Mij toe en wordt behouden, en: die tot Mij komt, Ik zal hem geenszins uitwerpen. Weet, dat het nu nog tijd is om gered te kunnen worden. Nog roept en klopt Hij in dezen stond aan de deur van uw hart en betoont Hij geene lust te hebben in uwen dood, maar in uw leven en in uwe bekeering.

Och! dat deze mijne laatste vermaning nog eens plaats maakte in uw hart! Dat in deze afscheidsure nog eens eene ziele de dwalingen hares wegs leerde verlaten en naar

Jezus leerde vragen! Nog eens, dikwerf sprak ik van hier tot u waarschuwend en uitnoodigend, zoo weet dan dat eenmaal een dag zal aanbreken, wie weet hoe spoedig, dat wij allen zullen geopenbaard worden voor den Rigterstoel van Christus. Dan zal en *ik* geroepen zijn rekenschap afteleggen van mijn werk ook onder ulieden, en *gij* van uw hooren, van het geleefd hebben onder de bediening des Woords. Zoo bidden wij u dan nogmaals: laat, ja laat u toch met God verzoenen. — Maar is het getal groot dergenen die nog ontbloot zijn van eene welgegronde hope voor de eeuwigheid, daar is ook een volk in uw midden, waarde Gemeente! dat geleerd heeft door genade te leeren hopen op den God des Heils en navolgende is degenen die door geloof en langmoedigheid de beloftenissen beërven. Ja, ik zeg niet te veel dat er, gemeente van Capelle, in evenredigheid met vele andere streken onzes lands nog al zijn mogen in uw midden, die geleerd hebben dat kermen, klagen, zich wenden en de toevlugt nemen tot Christus Jezus den Heere, als de eenige hope.

Zalig voorregt aan Christus Jezus als grond der hope genoeg te hebben, zelfs voor eene eeuwigheid, als nimmer met Hem beschaamd uitkomende. Ook tot u, volk van God! komen wij ten slotte nog met Paulus begeerte, dat een iegelijk van u dezelfde naarstigheid bewijze tot de volle verzekerdheid der hope tot den einde toe. De hope is niet altijd even levendig en krachtvol. Veel is er dikwijls bij den hopende, dat daartoe aanleiding geeft. Vertraging in de werkzaamheid des geloofs en in de dagelijksche gemeenschapsoefening met den Heere, verflaauwing in de liefde, wereldsgezindheid, menschenvrees en wat al niet, weshalve de Heere zijn troostvol aangezicht verbergt en de vrijmoedigheid der hope wordt belemmerd, van daar zoo dikwerf het gemis van ware zielerust in den Heere, van

hope en verwachting op den Verlosser voor de eeuwigheid en daarentegen moedeloosheid, twijfel en vrees. Onderzoekt u zelven naauw, volk van God! welke de oorzaak is van die gedurige vrees en twijfel, waarmede ge uwe ziel bezet gevoelt. Vloeit het voort uit bovengenoemde oorzaken, o rust dan niet, voor en aleer ge voor den Heere tot schuld belijdenis zijt gekomen. Pleit nimmer voor uw doodigen toestand, en zegt niet: het gaat gewoonlijk alzoo op den weg des geloofs en der hope. Laat het getuigenis van den Heere tegen u u toch geene onverschillige zaak zijn, maar geeft liever acht op zijne vermaning en tevens eene liefdevolle lokstem: „Keert weder, o gij afkeerigen! en Ik zal u van „uwe afkeerigheid genezen."

Eene andere reden, dat de hope niet zoo levendig en krachtvol is bij velen van Gods kinderen, is dikwerf deze, dat ze eerst wenschen te zien, te gevoelen, eer ze durven te gelooven en te hopen, en blijven daarom langen tijd bedrukt en gekneld, terwijl ze minder op Gods getuigenis en de ware grond der hope en meer op hunne gestalten acht geven. Terwijl ze niet met zekerheid durven te zeggen deel te hebben aan de hope der heerlijkheid, kunnen ze ook niet de beërving der beloften en toezeggingen wegredeneren. Dikwerf gevoelen ze zich gedrongen aan de deur van vrije genade te kloppen, met een: „misschien zal Hij de Heilzon doen dagen," maar ook even dikwerf vreezen ze nog - eenmaal te zullen omkomen. Hun geloof is in hun oog niet krachtig, hunne hope niet vast, hunne liefde niet vurig genoeg. Daarbij zoovele andere redeneringen nog daarbinnen: zou mijne hope op Hem wel de ware, wel ooit opregt geweest zijn. Men durft voor zijne hope niet uit te komen, aangezien men nog zoo vreest eenmaal bedrogen te zullen uitkomen. Kleinen en zwakken in de oefening der hope! Ge verkeert dikwerf in groote moedeloosheid,

maar toch ondanks dat alles, ge kunt ook geenszins alles verwerpen, wat God de Heere al in u immers heeft believen te werken? Van waar, hoe ook met allerlei redeneringen van binnen bezet, dat niet van God kunnen afblijven, dat gedurig weder de toevlugt nemen, hoe gebrekkig ook, tot de barmhartigheden des Heeren in Christus? Nu eens zegt uwe ziel: „Heere! zoo ik dan omkome, zoo kom „ik om; ik zal het wagen en tot den Koning gaan," en dan weder: „Om Uws Naams wille, o Heere! vergeef mijne „overtreding, want die is groot." En kunt ge u niet kwijt worden aan den Heere Jezus, gelijk gij het begeert, van waar dan toch dat blijven pleiten bij den Heere op Zijn woord en Zijne toezeggingen? Ziet ge uzelven daardoor nog geenszins gekomen tot de volle verzekerdheid der hope, waarvan de Apostel in onzen tekst spreekt, o leert het eene genadegave Gods achten daartoe in den weg dien *gij* u voorsteldet, niet te kunnen komen. Hij de Heere zaligt Zijn volk niet in *hunnen*, maar in *Zijnen* weg, een weg voor ons van gedurige teleurstelling met ons zelven, maar nogtans een weg, die weg dien God de Heere, met de Zijnen houdt om tot de volle verzekerdheid der hope te geraken, wiens einde Godverheerlijkend en zielszaligend is. In dien weg wordt de zondaar meer en meer afgebragt van alle eigene gronden van wat aard ook, waarvan zijn hart vol is, ontbloot van alles, naakt, ellendig, blind en arm in zichzelven en het geschikte onderwerp voor de bewerkende genade Gods in Christus Jezus. Spreekt de Apostel in onzen tekst van dezelfde naarstigheid te bewijzen, acht deze vermaning dan niet gering. Toetst uzelven gedurig in al uwe wegen aan het onfeilbaar Getuigenis Godes, onderzoekt wel naar de gronden uwer hope, smeekt veel en gedurig om dat onderscheidend licht des Heiligen Geestes om bij dat licht de *ware* gronden der hope in het oog te

mogen krijgen, ten einde alzoo navolgers te mogen zijn dergenen, die door geloof en langmoedigheid de beloftenissen beërven.

En gij, meer bevestigden in de hope op dien eeuwigen Rotssteen des heils! Ook tot u mogt ik in de uren van ons zamenzijn aan deze plaatse gedurig een woord spreken. Wat zal het afscheidswoord zijn, hetwelk ik u in deze oogenblikken zal toeroepen? O wordt niet traag, maar zijt en blijft navolgers dergenen die de beloftenissen door geloof en langmoedigheid beërven, bewijst dezelfde naarstigheid tot den einde toe. Hebt ge door den invloed des Heiligen Geestes klaarder ligt, meerdere vastigheid in het Getuigenis Gods mogen ontvangen, in den weg der Behouds, in de ware gronden der hope, in het wezen van het verbond der genade, houdt u steeds overtuigd dat hoe dieper geworteld in die kennis, zoo veel te sterker de behoefte daarbinnen zal spreken aan de ontdekkende, leerende en vertroostende genade des Heiligen Geestes. De weg van ieder geloovige en hopende op den Heere blijft tot den einde toe eene leerschool. Hoe verder op den weg, hoe meer geöefend in de hope op hem die niet beschaamt, hoe meer behoefte ook in alles. Immers de sterkst hopende gevoelt steeds nog in zich meerdere of mindere overblijfselen der zonde, die nu en dan zich nog trachten te verheffen. Ziet in al de heiligen Gods, in David inzonderheid, hoe geslingerd hij soms nog werd in zijn geloof en zijne hope. Maar die op Gods getuigenis door een opregt geloof hopen mag, hij geeft Gode de eere. Zijne ziel wordt beveiligd tegen moedelooze bezwijking. Versmaadt dan geenszins, geloovig volk van God! alle de middelen, welke God verordend heeft ter uwer vordering in de volle verzekerdheid der hope. Zoo moet ik dan de laatste rede, als uw Herder en Leeraar tot u gesproken, waarde Gemeente van Capelle! eindigen.

Is het afscheidsoogenblik daar, wees dan Gode en Zijne Genade aanbevolen. Hij, de Koning zijner kerk, schenke u welhaast een' waardigen Verkondiger van den vollen Raad Gods! Hij brenge in uw midden velen toe tot de schare der Verlosten door het bloed des Lams en geve overal Zijn arm en in zichzelven verloren volk opbouwing in den geloove en de hope. Gedenkt mijner en de mijnen in uwe gebeden, waar ik ook u geenszins hoop te vergeten. De stok liefelijkheid en vereeniging des Geestes blijve door den Heiligen Geest. Amen.

Ps. CXXII: 3.

II.

DE EVANGELIEBODE.

LEERREDE

NAAR

JESAJA LII: 7.

Intreé-rede uitgesproken in het kerkgebouw der Herv. Gemeente te KLUNDERT, door haren Herder en Leeraar.

GEZONGEN:

PSALM LXVIII: 2.
„ LXXXIV: 1.
„ XLV: 1.
„ CXVIII: 12.

Gewigtig oogenblik voor u, gemeente *Klundert!* en voor mij, uwen nieuwen Herder en Leeraar! En afscheids- en intreê-reden zijn voor den Bedienaar des Evangeliums van groote beteekenis. Velerlei herinneringen, het opnemen van den Herderstaf en dat in een ander deel der kerk en zooveel meer maken oogenblikken als deze onvergetelijk. Zoo wensch ik in de mogendheid des Heeren het werk der Heilige Bediening in uw midden te aanvaarden. Was het mij zeer aangenaam in deze morgenure door mijnen lieven Vriend en Medebroeder Ds. Geselschap van IJsselmuiden onder ulieden bij welwillenden afstand van den Consulent, wien ik daarvoor mijnen opregten dank betuig, ingeleid te mogen worden, zoo ben ik dan in deze oogenblikken voor u opgetreden, om ook onder ulieden te verkondigen de groote blijmare: Christus Jezus de Heere gekomen in de wereld, om den zachtmoedigen eene blijde boodschap te brengen, om te verbinden de gebrokenen van harte, om den gevangenen vrijheid uitteroepen en den gebondenen opening der gevangenis. Rijk Evangelium, dat de dienaar van Christus te verkondigen heeft! Genade van Boven, voorlichtende invloed des Heiligen Geestes, die hem daartoe ook in alles noodig zijn. Alleen door die genade vermag hij op te roeijen tegen den stroom der vijanden uit- en inwendig,

en nuttig te zijn aan de uitbreiding van het Koningrijk des Zoons van Gods liefde. Ontvang dan alzoo mij, gemeente Klundert! en wel als een in alles diep afhankelijk mensch, afhankelijk namentlijk van die genade des Heiligen Geestes, wij in alles noodzakelijk, zal ik u leven en dood, zegen en vloek naar waarheid verkondigen en het den regtvaardigen aanzeggen, dat het hem wèl zal gaan, en den goddeloozen, dat het hem kwalijk zal zijn. Daarom is mijn vurige wensch èn nu terwijl ik hier voor de eerste maal als uw Herder en Leeraar voor u sta èn verder, wanneer ik bij den voortgang onder u hoop te arbeiden, tot u die bidden geleerd hebt in ons midden: gedenkt mijner in al uwe verzuchtingen, vergeet uwen voorganger niet. Zij dan ook onze aanvang in deze ure onder afsmeeking van 's Heeren hulpe en genadige ondersteuning!

GEBED.

TEKST: Jesaja LII: 7.

Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten desgenen, die het goede boodschapt, die den vrede doet hooren; desgenen, die goede boodschap brengt van het goede, die heil doet hooren, desgenen, die tot Sion zegt: Uw God is Koning!

De hoofdzaak, waarover in dit Hoofdstuk van Jesaja's profetieën wordt gesproken, is de verlossing der joden uit Babel. In onze textwoorden vooral vinden wij op deze groote weldaad gedoeld, die met groote erkentenis en blijdschap behoorde vernomen te worden. De boodschappers

dezer verlossingsmare zouden gewisselijk zeer aangenaam zijn. Immers, zegt de profeet, hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten enz.

Dit was toch eene goede tijding: Uw God is Koning. Waar de Apostel Paulus in Rom. X: 15 onze textwoorden toepast op de prediking van het Evangelie, wordt het ons bij vernieuwing duidelijk, hoe heerlijk eene afschaduwing deze verlossing uit Babel is van de verlossing des zondaars uit het gevangenishuis der zonde door Jezus Christus den Heere aangebragt. En waarlijk, de prediking van het Evangelie, de aankondiging van vrede en zaligheid, van verlossing uit de magt der zonde, is eene blijde boodschap, eene vrolijke tijding, het is eene bekendmaking van vrijmaking van geestelijke slavernij. Christus Jezus bragt deze tijding zelf het eerst aan. Hoe liefelijk waren Zijne voeten overal, waar wij Hem ontmoeten als Gezant des Vaders, gekomen in de wereld om 's Vaders wil te volbrengen; hoe liefelijk voor allen, die Zijne stem kenden! Maar niet alleen liefelijk de voeten van Christus Jezus zelven, ook liefelijk voorts van al Zijne opregte knechten, die een getrouw en alle aanneming waardig woord hebben te verkondigen, dat Christus Jezus in de wereld is gekomen om de zondaren zalig te maken. Ontwikkelen wij dan onze textwoorden nader als eene voorzegging der groote blijdschap over den Evangeliebode, wegens den liefelijken inhoud Zijner prediking, te weten van het eeuwig Evangelie der genade en des vredes, waarin onbegrijpelijke wijsheid en vrijmagtige genade Gods tot behoudenis van arme en doemwaardige zondaren in het helderste licht worden geplaatst. We vinden het werk van den Evangeliebode in onzen tekst geschetst in zijne *tweeërlei* roeping. De roeping in het algemeen, waarmede de Evangeliedienaar in naam Zijns Zenders tot den zondaar nadert, bestaat in de liefelijke uitnoodiging tot hem gerigt om door

Christus Jezus verzoening met God te erlangen. Het middel, waardoor de roeping geschiedt, is het Evangelie, welk Evangelie den zondaar predikt, wie en wat hij geworden is door de zonde en wat het einde zijns wegs eenmaal zijn zal, nl. de dood; maar niet alleen dit, ook hoe God Zijn eigen en eeniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, Wiens lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid genoeg gedaan heeft aan Gods geregtigheid, zoodat een iegelijk die in Hem gelooft het leven heeft, maar die den Zoon Gods ongehoorzaam is het leven niet zal zien, maar Gods toorn blijvend ondervinden. Deze roeping nu wordt onderscheiden in eene *uit-* en *in*wendige. De *uit*wendige roeping geschiedt door het woord, de *in*wendige, door het Woord en den Heiligen Geest. Letten wij op onze tekstwoorden in het eerste deel, zoo vinden wij aldaar den lastbrief des Evangeliedienaars in het algemeen genoemd, en in het 2de deel zijne prediking tot Sion in het bijzonder: Uw God is Koning. Beminnelijke en liefelijke naam, dien de profeet hier den dienaar des Evangeliums toevoegt: boodschapper van het goede. Zoo wij ook slechts eenen enkelen blik vestigen op zijnen lastbrief, wij worden aanstonds er van overtuigd: Wat liefelijk en aangenaam berigt, dat den geboeiden en gevangenen mensch kan gebragt worden, dat hij verlost is, de vrijheid kan genieten zoolang door hem gemist, deelen in al de voorregten op dat gebied met al zijne medemenschen; maar hoeveel te heerlijker het brengen van die boodschap tot den dood- en doemwaardigen zondaar dat, waar hij verloren ligt in zich zelven en wel regtvaardig en voor eeuwig, God de Barmhartige en Genadige is willen zijn, om Zijnen Eeniggeboren Zoon over te geven en dat tot in den dood des kruizes, opdat door Hem behoudenis en zaligheid zou openbaar worden. Boodschapper van het goede, dien naam mag de opregte Evangelieprediker dragen. Hij is de bood-

schapper van eene zielszaligende openbaring van God aan den verloren zondaar gedaan, betrekkelijk zijne geestelijke en eeuwige belangen, van een pardonbrief omtrent afgevallene, vijandige zondaren waarin God uit kracht Zijner eeuwige en vrijmagtige ontferming hen toeroept: Heden zoo gij Mijne stem hoort, verhardt uw hart niet. Kortom, hij is de boodschapper van de diepste Godsgeheimen, hoe doemwaardige Adamskinderen vereeniging met Christus kunnen bekomen door het geloof en in en door Hem gemeenschap met een Drieëenig God, welke de kroon der heerlijkheid is die eenmaal de wettige looper in den loopbaan des geloofs zal ontvangen. Geven wij vooral acht op onzen tekst, zoo vinden wij aldaar den rijken inhoud van dien lastbrief nader genoemd. Immers de profeet zegt: zij doen den vrede hooren, zij brengen eene goede boodschap van het goede, zij doen heil hooren. De inhoud van hun boodschap zoude dus zijn *vrede*, het *goede* en *heil*. Staan wij bij dezen goddelijken inhoud des Evangelies achtereenvolgens stil. *Vrede*, beminnelijk, veelomvattend woord! Onder al de goede tijdingen, die een mensch hooren kan, is er geene zoo aangenaam, als die van vrede. In het algemeen beteekent dat woord alle heil, voorspoed, welwaren naar ligchaam en ziel, tijdelijke en geestelijke zegeningen. Waar hier de profeet bijzonder het oog op heeft, is die geestelijke en eeuwige vrede, die alle verstand te boven gaat, een vrede, waardoor Gods toorn is gestild, de vijandschap tusschen God en den zondaar vernietigd en de zondaar met God verzoend wordt door den dood Zijnes Zoons, ten gevolge waarvan die stille gerustheid des gemoeds, die blijdschap in God ontstaat, die het hart vervult en alle verschrikkingen voor straf wegneemt, omdat er geene verdoemenis is voor degenen die in Christus Jezus zijn. *Vrede*, zoo weêrklonk het eenmaal in het Paradijs; de Engelen waren

de vrienden van het eerste menschenpaar, geheel de natuur lachte hem toe, in alles heerschte de schoonste orde en eenheid; het verstand geregeld, de wil en de hartstogten werkten niet anders dan het betaamde; eensgezindheid, vreugde, heil en vrede waren toen op het levenspad gezaaid. Betreurenswaardige verandering echter, toen de eerste mensch gehoor gaf aan de stem der verleiding, toen de vriendschap met in vreesselijke vijandschap tegen God veranderde en de woonplaats des vredes veranderde in een moordspelonk. De aarde een hel geworden. Aanbiddelijk, goddelijk woord dat de Evangeliedienaar nu brengen mag op de aarde, dat woord van *vrede*. Hij doet vrede hooren, predikt dat de groote Vredevorst is gekomen om vrede met God daartestellen, om een rijk des vredes opterigten. Vraagt ge nader, wat behelst die vrede, die hij heeft te boodschappen? Die vrede met God heeft bekomen, die heeft in de eerste plaats een levendig gezicht gekregen in zijnen onbevredigden natuurstaat, die heeft leeren zien hoe afkeerig, vijandig hij is geworden tegen God; die heeft in de tweede plaats eene schaamte in zich tegenover den Heere, hoe alzoo Gods heerlijkheid getergd, Gods goedheid versmaad en den strijd aangebonden tegen zijnen Maker en Weldoener; hij heeft berouw, klopt op de heup, is beschaamd en schaamrood geworden. Die vrede met God heeft bekomen, heeft de toevlugt leeren nemen tot God in en door Jezus Christus, om de hoornen van dien altaar te mogen aangrijpen ter behoudenis, om in en door Hem met God verzoend te mogen worden. Die vrede met God heeft bekomen, leert ten laatste strijden en waken tegen de zonde als die oorzaak van gedurige stoornis in dat vredegevoel met God.

De Evangeliedienaar moet echter niet alleen vrede doen hooren, hij heeft ook eene goede boodschap te brengen van het *goede*. Het *goede*, zie hier weder een ander woord door

den Profeet gebezigd, om ons iets voor oogen te stellen van dien rijken inhoud der Evangelieprediking. Verstaat door dat *goede* al die gaven des Heiligen Geestes, waarmede gansch ellendige zondaren toegerust moeten worden om het groote heil Gods in Christus Jezus te omvatten. Tot dat goede behooren dan in de eerste plaats de *verlichtende* genadegaven des Heiligen Geestes, waardoor arme zondaren van hunne geestelijke blindheid genezen en in staat gesteld worden om niet alleen den luister der goddelijke deugden en den diepen afgrond van eigen ellende, maar ook de gepastheid van den weg der verlossing van Godswege in Christus Jezus geopenbaard regt te bevatten. Immers de mensch is wegens zijnen beklagenswaardigen afval van God, in Adam zijn Bondshoofd in zijn natuurstaat geestelijk blind. Hij kan van nature niet zien, dat zijn hart, staat en weg zoo onrein, vuil en gevaarlijk is. Hij weet niet dat hij is ellendig, jammerlijk, en arm en blind. Hij kent ook de hoogheid en heiligheid Gods niet, evenmin de betamelijkheid van den weg der verlossing door den Christus, heeft geen regt inzigt noch in de algenoegzaamheid van Jezus geregtigheid, noch in het groote belang dat zijne ziel in Jezus gemeenschap heeft. Neen hij verstaat niet van nature, hoe zalig het is arm van geest te zijn, zijn leven uit eigen hand te verliezen, naakt en ontbloot tot Jezus te komen om het leven alleen in Jezus te zoeken. Heerlijk en zalig, daarom die verlichtende genade des Heiligen Geestes! Waar de arme zondaar met dat licht wordt bestraald, daar wordt hij bekwaam gemaakt, om de goddelijke waarheden op geestelijke en zaligmakende wijze te bevatten; daar leert hij verstaan, dat de mensch door de zonde van God afgevallen, diep verdorven en vijandig tegen God is geworden; dat hij daarom regtvaardig onder den vloek ligt en in plaats van zichzelven te kunnen redden, zijne schuld

dagelijks grooter maakt; dat de Zoon Gods als Borg in Zijne aangenomene menschheid door lijden en sterven aan de Goddelijke geregtigheid heeft voldaan en dus den weg geopend, langs welken God doodschuldige zondaren in genade kan aannemen; dat men als een ellendige, die midden in den dood ligt, tot dien Jezus moet komen, in Wien geregtigheid en sterkte is om door Hem van de schuld en magt der zonde verlost en tot een leven Gode bekwaam gemaakt te worden; doch dat men tot een regt komen genade noodig heeft, trekkende genade Gods door den Heiligen Geest. De verlichtende genade des Heiligen Geestes is dus die genade waarom ook de dichter bad in Ps. XLIII: zend Uw licht en Uwe waarheid; en in Ps. CXIX: ontdek mijne oogen.

Tot dat goede behooren in de tweede plaats de *heiligende* genadegaven des Heiligen Geestes. Deze genadegaven zijn reeds beloofd door den Heere bij den profeet Ezechiël. Ik zal u een nieuw hart geven, en zal eenen nieuwen geest geven in het binnenste van u; en Ik zal het steenen hart uit uw vleesch wegnemen en zal u een vleeschen hart geven. Door deze heiligende genadegaven des Heiligen Geestes wordt de zondaar hoe langs hoe meer losgemaakt van al de banden der zonde, wordt hij genezen van alle zijne afkeerigheid en toegerust met lust en bekwaamheid om zich dien grooten Verbonds-God tot eene vrijwillige gehoorzaamheid overtegeven, zoodat hij leert ondervinden, welke de goede, heilige en welbehagelijke wil Gods zij, en een vermaak leert scheppen in de wet Gods, om onder God te mogen staan, voor Zijne regering te mogen buigen en bukken en Zijne bevelende wil ten uitvoer te brengen.

Tot dat goede behooren in de derde plaats de *vertroostende* genadegaven des Heiligen Geestes. Gods kinderen staan gedurig bloot voor de aanvallen van hunnen driehoofdigen vijand: Satan, wereld en eigen vleesch. De vertroostende

en versterkende genadegaven des Heiligen Geestes zijn echter volkomen berekend om hen te beveiligen tegen de overmeesterende kracht dier verzoekingen. Die genadegaven zijn volkomen in staat om de woede des Satans, de verleiding der wereld te verlammen en de kracht der nog inwonende zonde te verbreken. Ook zijn de tegenspoeden dezes levens soms vele bij de regtvaardigen. Hoe krachtig dan de genade des Heiligen Geestes, om hen het kruis gewillig te doen opnemen en geduldig te laten dragen! Immers, de vertroostingen des Heiligen Geestes zijn het, die de ziel levendig maken.

De Evangeliedienaar heeft voorts *heil* te verkondigen. Ziehier een ander woord, waardoor ons de rijke inhoud der Evangelieverkondiging wordt afgeteekend. Heil, zaligheid, liefelijk en beminnelijk woord! Dat woord herinnert ons een niet minder gewigtig gedeelte der Evangelieprediking dan het voorafgaande. Dat woord drukt ons in weinige letteren uit de toekomstige heerlijkheid der kinderen Gods, die hier reeds een aanvang neemt, die ruste, bestaande in eene verlossing van het hoogste kwaad en genieting van het hoogste goed hier reeds aanvankelijk eenmaal volkomen. Onbegrijpelijk heil dat de gezant des kruizes heeft te verkondigen! Eeuwige zaligheid, die hij heeft te prediken! Volkomene bevrijding eenmaal van al dat kwade dat de geloovige hier nog op zijnen weg vergezelt en zoo dikwerf eene oorzaak voor hem is van de verwijdering van het hoogste Goed, namentlijk: Gods zalige nabijheid en gemeenschap; bevrijding van al die eindelooze ellende hiernamaals, die het gewisse deel wordt van allen, die Christus en zijn heil van zich stooten. Immers in den hemel zal niet inkomen iets dat ontreinigt en gruwelijkheid doet. Doch niet alleen dit, die zaligheid zal ook voorts bestaan in eene dadelijke genieting van het hoogste goed. Hetgeen het oog

niet heeft gezien, en het oor niet heeft gehoord, en in het hart des menschen niet is opgeklommen, heeft God bereid dengenen, die Hem liefhebben. Zalige genieting van God, die daar eenmaal door Gods gunstgenooten zal gesmaakt worden! Zij hebben dan hunne lange kleederen gewasschen en wit gemaakt in het Bloed des Lams. Daar zullen ze staan voor den troon Gods en Hem dienen dag en nacht in Zijnen Tempel, en die op den troon zit, zal hen overschaduwen. Want het Lam, dat in het midden des troons is, zal ze weiden en zal hun een Leidsman zijn tot levende waterfonteinen en God zal alle hunne tranen van hunne oogen afwisschen. Dan te blinken als de zon, mede-erfgenamen met Christus te zijn, de wereld te zullen oordeelen, op Christus troon te zitten en in Hem en den Vader èèn te zijn, gelijk Hij in den Vader en de Vader in Hem èèn is. O zaligheid niet uit te spreken, te staan voor den troon Gods en des Lams en onophoudelijk uit te roepen: Gij zijt waardig te ontfangen de kracht en eere en heerlijkheid en dankzegging, want Gij hebt ons Gode gekocht met uw bloed uit alle geslachten en talen en volken en natiën. Die zaligheid, dat heil het zal zijn eene ruste als 't ware zonder ruste, want zij hebben aldaar geene ruste dag en nacht, zeggende: Heilig, Heilig, Heilig is de Heere God, de Almagtige, Die was en Die is en Die komen zal.

Ziet, mijne Hoorders! deze en vele andere zaken heeft de Evangeliedienaar te verkondigen, zulk een heil heeft hij steeds te prediken.

Hebben wij nu tot dusverre nagegaan den lastbrief des Evangeliedienaars in het algemeen, we wenschen nu nog ten slotte aan te toonen, welke zijne roeping is tot Sion in het bijzonder, naar aanleiding van het 2de deel onzer tekstwoorden: „Uw God is Koning." Wordt de benaming *Sion* in de Heilige Bladeren dikwerf gebezigd van onderscheidene

personen of zaken, hier hebben wij er door te verstaan het overblijfsel onder het Joodsche volk, dat naar de verkiezing der genade is, ten tijde dier heerlijke prediking, en in nog ruimeren zin geheel dat Sion, dat volk uit Jood en Heiden, dat Jehovah den Heere tot Zijn Verbonds-God, tot zijne eeuwige bron van heil en zaligheid mag bezitten. Tot dat Sion, tot dat volk heeft de bedienaar des Heiligen Evangeliums in 't bijzonder te zeggen: Uw God is Koning. Liefelijke vermelding aan Sion van de Koninklijke heerschappij van Vorst Messias, Christus Jezus den Heere. En met regt mijne Hoorders! mag de God-Mensch en Verbonds-Middelaar Christus Jezus als zoodanig worden aangemerkt. Hij is langs den regten weg tot deze Koninklijke waardigheid verheven. De Vader heeft Hem in het eeuwig Testament der genade dat Koningschap verordineerd. Ook is Hij uit kracht van Zijne volkomene genoegdoening aan Gods geregtigheid tot die Koninklijke heerschappij geregtigd als een loon op Zijn Middelaarsarbeid. Hij draagt ook al de kenteekenen van een Koning in zich om, heerscht en regeert als Koning. Hij oefent immers eene dadelijke heerschappij uit vooral over Zijn volk, Sion den Berg Zijner heiligheid. Hij brengt ze toe uit kracht Zijner geregtigheid, doet hen stil staan op hunne wegen, zoodat ze leeren zien, hoe diep verdorven en verloren ze zijn en liggen onder de magt der zonde en het oordeel des doods. Hij opent tevens hun zielsoog door de kracht des Heiligen Geestes voor Zijne eeuwige en volkomene geregtigheid, leert hen alle wapenen van vijandschap afleggen en naderen tot den troon Zijner genade met de bede: O God! wees mij, zondaar! genadig. Hij oefent voorts eene Koninklijke heerschappij uit over de harten Zijner uitverkorenen en dat in alle hunne wegen en paden. Sommigen maakt Hij rijk in geloof, anderen in liefde, nog anderen in andere genadegaven en dat alles als

een wijs en souverein Vorst, in eene mate als Hem nuttig en noodig toeschijnt. Hij verneemt de klaagtoonen Zijner lievelingen, als zij daar worstelende zijn aan Zijne gezegende voeten, om hunne nooden en ellenden voor Hem te ontboezemen. Zijne Verbondsoogen staren hen overal na, zijn als bolwerken om hen opgeworpen om hen te bewaren en te bewaken. En wie ook is in staat de werkzaamheid dier Koninklijke heerschappij van den Christus naar waarheid uittedrukken? O welgelukzalig volk, wiens Koning en Vorst van Israëls God is gegeven! Tot u heeft de Evangeliedienaar in het bijzonder te zeggen: Uw God is Koning. Voor u, o volk! in het bijzonder is het hem roeping dien Vorst in al Zijne schoonheid en beminnelijkheid voortestellen, als Dengene op Wiens lippen genade is uitgestort, aan Wien al wat aan Hem is gansch begeerlijk is.

Gebruikt nu de Profeet in onzen tekst de spreekwijze: hoe liefelijk zijn *de voeten* dergenen enz., niet anders wil hij daardoor te kennen geven dan de dadelijke verschijning, optreding van zulk een Evangelieprediker. Maar ook geen wonder dat die zelfde Profeet zegt: hoe *liefelijk* zijn de voeten enz.; immers de volkomenheid, gepastheid van zulk een Evangelie is zonder weêrga, gaat alle menschelijke bevatting ten eenenmale te boven.

Komt, mijne Hoorders! maken wij nu voorts van dezen onzen tekst gebruik in het toepasselijk deel onzer rede. Zingen wij echter vooraf:

Ps. XLV: 1.

Beteekenisvol is de roeping des Evangeliedienaars, gewigtig de lastbrief dien hij heeft te volvoeren, maar ook plegtig dan het oogenblik van heden, gemeente Klundert! waar ik gereed sta, mijn dienstwerk onder ulieden te aanvaarden.

Het gewigt mijner bediening doet mij met siddering en beving voor ul. staan. Immers de taak toch, die ik mij hier op de schouderen zie gelegd, is niet gering; de prediking die ik tot u wensch te brengen, betreft de hoogste belangen van den mensch. Vrede, het goede, heil te boodschappen en voorts tot Sion te zeggen: Uw God is Koning, zoude zulks niet eene der gewigtigste werkzaamheden zijn die hier op aarde geschieden? Doch eer ik tot u, Gemeente! in 't algemeen met mijne toespraak in dezen stond nader, wensch ik vooraf enkele personen in ons midden aanwezig te begroeten.

(De onderscheidene toespraken zijn hier weg gelaten).

En nu nog een woord ten slotte tot u, mijne Gemeente! Geeft ons de Profeet eene korte, doch kernachtige schets van het werk van den bedienaar des Woords, bekwaammakende genade van Boven worde mij dan ook verleend om getrouw bevonden te mogen worden in dat werk. Zonder die genade, zonder dagelijksche bekwaammaking door den Heiligen Geest en dat ieder oogenblik zal het mij onmogelijk zijn u te kunnen wijzen op de kracht der waarheid; ondoenlijk om met ernst, getrouwheid en liefde het Woord des Vredes in Christus Jezus tot u te brengen. Waar ik dan ééne zaak van u begeer, is het dit: gedenkt, o gij allen die door genade bidden hebt geleerd, gedurig aan uwen Herder en Leeraar in Uwe gebeden, dan als gij u afzondert, vergeet Hem niet, maar draagt Hem op de vleugelen des gebeds ten allen tijde op aan den genadetroon van den grooten God en Zaligmaker. De behoefte aan voor- en toelichtende genade des Heiligen Geestes, ook bij uwen voorganger binde de Heere zelf u, o volk van God! op het harte, opdat ge voor u zelven en voor hem gedurig geweldhebbers moogt bevonden worden bij den Heere.

Is de roeping van den Evangeliedienaar tweeledig, gelijk

wij reeds gezien hebben, ook hij die thans voor uw aangezigt is opgetreden voor de eerste maal als uw eigen Herder en Leeraar, heeft dien tweeledigen lastbrief tot u te brengen. Laat u dan, Gemeente! gedurig vinden ter dezer plaatse als het Woord des Levens zal gebragt en verkondigd worden. Hebt dan acht op het behoud uwer arme ziel, opdat voor velen het Evangelie Gods in Christus Jezus moge bevonden worden te zijn eene kracht Gods tot zaligheid door den onmisbaren invloed en de toepassing van dat woord door den Heiligen Geest aan uwe harten.

Zal mijne boodschap tot U, o Sion! behooren te zijn: Uw God is Koning, de vermaningen, opwekkingen, waarschuwingen tot allen in ons midden, die nog vervreemd zijn van het leven in de gemeenschap met Sions Vorst, ze mogen niet achterblijven. Gij allen dan in ons midden, die de heerschappijvoerende genade van Koning Jezus nog niet hebt ervaren, die uwe lendenen nog kromt onder andere en wel drukkende jukken, verwerpt dan de roepstemmen, die de dienaar des woords tot u wenscht te brengen, niet langer. De reize der menschenkinderen is naar eene eeuwigheid. Eenmaal, en wie weet hoe spoedig, is het ons gezet te sterven en dan te verschijnen voor de Regterstoel Christi. Nu nog mogen wij Hem u verkondigen als het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt, als gekomen in de wereld om het verlorene te zoeken en te zaligen, maar eenmaal bij eene blijvende onbekeerlijkheid des harten tot in uwen dood toe, bij eene blijvende versmading van Zijne liefdevolle roepstemmen zult gij in Hem bevinden dien Leeuw uit Juda's stam, om u te vertreden en te verpletteren onder zijne klaauwen. Vrede, het goede, heil, ziehier wat ik u door genade wensch te boodschappen. Bedenkt dan wel wat tot uwen eeuwigen vrede dienen moet. Doch ook liefelijk de tijding, die ik als boodschapper der groote blijmare

te brengen heb, namentlijk die tot Sion in ons midden: Uw God is Koning. Hoe groot het voorregt u geschonken! te grooter in aanmerking genomen uwe diepe onwaarde en het vrije Gods in het schenken van die groote weldaad, die gij nu bezitten moogt boven duizenden uwer evenmenschen in uw oog veel geschikter en bekwamer.

Kinderen Sions, mogten uwe tenten veel weêrgalmen van het heil en de zaligheid u aangebragt. Hij was het toch die een peil afwierp in uw hart, u tot stilstand bragt op uwen weg, u alle wapenen van vijandschap deed afleggen, u kwam over- en inwinnen voor Zijn naam en Zijne zaak, en Zijne wetten en inzettingen nederschreef op den bodem van uw hart. Hoe gaarne noemt ge dan Zijn naam: God des Aanziens, Die heeft willen omzien naar u, die nooit naar Hem zoudt gevraagd hebben! En die blijvende regering van Sions Vorst, hoe vindt ge ze bevestigd in geheel uw leven! Hoe ervaart ge iederen dag, iederen oogenblik de bewijzen Zijner zalige en liefelijke regering! Wat veilige omtuining, wat onoverwinbaar bolwerk maakt Zijn Middelaarsbolwerk uit. Hoe dierbaar betaamt u dan, o Sion! te zijn de prediking van dien Beminnelijken Vorst! Hoe zoet de redenen, die uit zijnen mond door middel Zijner dienstknechten voortkomen! Genade is daar toch op Zijne lippen uitgestort. Zijn niet allen, die onder de banieren van Sions Vorst zich hebben mogen scharen, even sterk en krachtig in den strijd, de Heere verwaardige mij met die genade en dat licht des Heiligen Geestes om een woord te mogen hebben voor u in overeenstemming met uwe onderscheidene toestanden! Hij verleene mij dat verstand met goddelijk licht bestraald om u op Hem, Vorst Messias te mogen wijzen met ernst, liefde en opgewektheid, als Dengene, die gekomen is in de wereld, daartoe gezalfd met den Heiligen Geest, om eene blijde boodschap te brengen den

zachtmoedigen, om te verbinden de gebrokenen van harte, om den gevangenen vrijheid uitteroepen en den gebondenen opening der gevangenis, in een woord om u te mogen toeroepen: o Sion! uw God is Koning. Volk van God! gaat dan niet herwaarts op, voor en aleer het aangezichte Gods gezocht te hebben voor uzelven en voor uwen voorganger. Blijft hem ook gedenken in al zijne vele behoeften en nooddruften. De taak van uwen Herder en Leeraar is gewigtig, veelomvattend, draagt hem gedurig op aan den troon der genade van Sions Vorst, opdat Die hem in en tot al zijn werk met lust, kracht en wijsheid toeruste. Zoo kome onder den onmisbaren invloed des Heiligen Geestes Vorst Immanuël Zijn koningrijk meer en meer onder en in ons midden!

En nu nog ten slotte een woord tot u allen. Ontvangt het Woord des vredes in Christus Jezus met gretigheid en liefde. De Heere bereide uwe harten daartoe door den Heiligen Geest! Hij doe Zijn woord als een geestelijk zaad in uwe harten uitgestrooid onder den hemelschen daauw des Geestes nederwaarts wortelen schieten en opwaarts vruchten voortbrengen Hem tot eere! Hebt ge lust, behoefte mij aan mijne woning te bezoeken, uwe komst zal mij en de mijnen aangenaam zijn. Vermoeit echter onze ooren niet met gesprekken, die buiten mijn werk in uw midden omgaan. Wenscht ge met mij over en uit de Waarheid te spreken, ge zijt hartelijk welkom, inzonderheid gij, o volk God in ons midden! voor wie èn huis èn hart steeds openstaat.

Wensch ik zoo spoedig mij mogelijk is, ook de Catechizatieën in uw midden te openen, hebt dan de goedheid mij ook in dezen uw vertrouwen te schenken. Zendt uwe kinderen getrouw naar genoemde bijeenkomsten, opdat ik in staat gesteld worde alzoo ook aan het opkomend geslacht in uw midden Koning Jezus bekend te kunnen maken als

den èènigen naam gegeven onder den hemel om zalig te worden. De Heere zelf gorde u, waarde leerlingen! dan met die lust en dien ijver aan om onder eene getrouwe gebruikmaking van het onderwijs welhaast Hem te mogen leeren kennen, Sions Vorst! God de Heilige Geest, de onmisbare Werkmeester van alle waarachtig goed, werke daartoe vroegtijdig in uwe harten!

Verwacht, Gemeente! ten slotte niets van mij, maar alles van Boven; immers Paulus woord blijft eeuwige waarheid: „alle onze bekwaamheid is uit God.” Amen.

Ps. CXVIII: 12.

III.

LEERREDE

OVER

LUCAS XVIII: 35—43a.

ken dat krachtig en heerlijk Gods werk door den Heiligen Geest nader met elkander te bespreken, naar aanleiding van een gedeelte van Gods liefelijk getuigenis. Zoeken wij echter vooraf het aangezichte des Heeren.

GEBED.

Ps. XLIII: 3.

TEKST: LUCAS XVIII: 35—43a.

En het geschiedde, als Hij nabij Jéricho kwam, dat een zekere blinde aan den weg zat bedelende; en deze, hoorende de schare voorbijgaan, vraagde, wat dat ware? en zij boodschapten hem, dat Jezus, de Nazarener, voorbijging; en hij riep zeggende: Jezus, gij Zone van David! ontferm u mijner! En die voorbijgingen, bestraften hem, opdat hij zwijgen zou; maar hij riep zoo veel te meer: Zone Davids! ontferm u mijner! En Jezus, stilstaande, beval, dat men denzelven tot hem brengen zou, en als hij nabij hem gekomen was, vraagde hij hem, zeggende, wat wilt gij dat ik u doen zal? En hij zeide: Heere, dat ik ziende mag worden; en Jezus zeide tot hem: wordt ziende, uw geloof heeft u behouden; en terstond werd hij ziende, en volgde hem, God verheerlijkende.

Onder de onderscheidene zaken, die Lucas in ons teksthoofdstuk mededeelt, vinden wij ook gewag gemaakt van de genezing van eenen blinden bedelaar, bij Jericho aan den weg terneder gezeten. Iedere in de Heilige Schrift ons medegedeelde genezing van een blinde, levert ons eene treffende teekening, hoe de Heere ook de zielsoogen van den

geestelijk-blinden zondaar opent voor het hemelsch genadelicht; inzonderheid mag de geschiedenis van Bartimeüs in onzen tekst in hare schoone trapsgewijze ontwikkeling een leerzaam zinnebeeld genoemd worden van deze geestelijke weldaad. De geheele heilsorde Gods immers in het genezen van zondaren van hunne geestelijke blindheid ligt hier aanschouwelijk voor ons, wanneer namentlijk onze oogen voor het geheel der zaak maar geopend zijn.

Verscheidene uitleggers der Heilige Schrift meenen dat hetgeen Lucas in onze tekstwoorden behandelt hetzelfde is als hetgeen ons Mattheüs Hst. XX: 29 en Marcus Hst. X: 46 mededeelen. Wenschen wij hier ons niet te verdiepen in eene breedvoerige redenering over dit verschilpunt, hetzij ons dan genoeg, wegens den belangrijken inhoud van onzen tekst, het meer algemeen gevoelen te eerbiedigen, dat in deze mededeelingen bij onderscheidene schrijvers een en hetzelfde wonder wordt bedoeld, namelijk: de genezing van den blinden Bartimeüs.

Behandelen wij dan onzen tekst nader en zien wij in de ons voorgelezene woorden eene trapsgewijze ontwikkeling van de wijze, waarop de Heere de oogen van den geestelijk blinden zondaar opent. Letten wij daartoe dan

A. op *den blinden Bartimeüs* en zien wij in hem:
- *a*. een *diep gevoel zijner ellende.*
- *b*. een *heilbegeerig verlangen naar redding.*
- *c*. een *aanhouden bij Jezus.*

B. op *den genezenden Jezus* en wel:
- *a*. hoe *Hij Bartimeüs tot zich liet brengen.*
- *b*. hoe *Hij zijn gebed verhoort.*

C. op *de vruchten dier genezing bij Bartimeüs*, daar nl.:
- *a. zijne oogen nu Jezus zagen.*
- *b. zijne voeten Jezus volgden.*
- *c. zijne tong God verheerlijkte.*

Geven wij acht op den *blinde*, van wien in onzen tekst gesproken wordt, wij zien in de eerste plaats in hem: *een diep gevoel zijner ellende.* Lucas deelt ons het volgende van hem mede: en het geschiedde, als Hij (Jezus) nabij Jericho kwam, dat een zeker blinde aan den weg zat, bedelende. Treurige toestand: blindheid. Wie is in staat dien ellendigen en diepbeklagenswaardigen toestand regt te peilen. Geen enkelen lichtstraal dier heerlijke zon ooit te aanschouwen, geen enkelen blik ooit te kunnen werpen op al de schoone werken Gods in het rijk der natuur, verstoken te zijn van zooveel, waarmede duizenden en millioenen der menschenkinderen zijn begunstigd, onbeschrijfelijke ellende. De blinde in onzen tekst was voorzeker ongeneesbaar van zijne blindheid. Had hij op eene of andere wijze buiten den nu door hem ingeslagenen weg geholpen kunnen worden, hij had voorzeker zijne toevlugt tot zulk een geneesmeester reeds genomen; maar neen, ook van die verwachting verstoken, aanschouwen wij in hem met regt een toonbeeld der grootste ellende hier op aarde. Doch dit was zijne ellende niet alleen, hij zat daar aan den weg en wel bedelende, beroofd dus van dat alles, wat naar het uitwendige hem nog eenigermate het leven kon veraangenamen. Voorzeker heeft hij er dan ook slecht gekleed uitgezien. Wie in staat, doch waartoe ook noodig dezen uitwendigen ellendestaat van den man in onzen tekst al dieper op te halen. Genoeg, mijne Hoorders! was iemand doordrongen van diep gevoel zijner ellende, dan was het de blinde bedelaar in onzen tekst. Hebben wij bij den aanvang gezegd, dat wij in onze tekstwoorden ons aangegegeven zien eene trapsgewijze ontwikkeling van de wijze, waarop de Heere de oogen van den geestelijk blinden zondaar opent, zien wij dan nader, hoe deze arme blinde Bartimeüs eene juiste teekening ons geeft van den uiterst ellen-

digen toestand, waarin de mensch verkeert door de zonde. Alle smarte des tijdelijken levens is voor een tijd. De ellende door de zonde strekt zich uit over den tijd en de eeuwigheid. Deze ellende is te vreeselijker, omdat de mensch van nature blind voor haar is. De natuurlijke mensch begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn, want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden moeten worden. De God dezer eeuw heeft zijne zinnen verblind. Hij ziet niet het groote gevaar waarin hij zich bevindt van ieder oogenblik in den peilloos diepen afgrond van Gods toorn voor eeuwig te kunnen verzinken. Hij is zich uit kracht zijner geestelijke blindheid niet bewust, en weet niet dat hij is ellendig, jammerlijk, arm en blind. De natuurlijke mensch is echter niet alleen geestelijk blind, maar ook geestelijk arm. Hem ontbreekt al datgene wat hem noodig is voor den tijd en de eeuwigheid. Hij is arm in kracht. Niets voor hem onbegrijpelijker dan dat hij in alles van God afhangt, Die het begin, het midden en het einde is in het openen van het zieloog des zondaars. Hij is arm in wijsheid, kent noch het Goddelijke Wezen in den luister Zijner deugden, noch zich zelven, noch den weg des behouds van Godswege in den Geliefde geopend. Hij is arm in geregtigheid; hij heeft door de zonde alle geregtigheid voor God verloren; alle zijne geregtigheden zijn voor den Heere als een wegwerpelijk kleed; in hem is niet de minste of geringste geregtigheid, om voor God te kunnen bestaan. Hoe diep de mensch dus gezonken in een poel van ellende, niet in menschelijke woorden uittedrukken! Deze ellende zoo groot, dat ze door hem, die gevoel van haar mag bekomen door het ontdekkend licht des Heiligen Geestes, niet is te overzien. Maar gelukkig nogtans, die gelijk Bartimeüs gevoel mag hebben ontvangen van zijne geestelijke blindheid en armoede. Zulk

een leeft niet meer rustig daarhenen, gelijk in zijn eertijds. Zijn zielstoestand is hem gevaarvol. Het gevoel zijner ellende drukt hem alzoo, dat hij met Bartimeüs heilbegeerig begint uittezien naar redding. Onze tekst zegt van den blinde, dat hij de schare hoorende voorbijgaan, vroeg: wat dat ware. En zij boodschapten hem, dat Jezus de Nazarener voorbij ging. En hij riep, zeggende: Jezus, Gij Zone Davids! ontferm u mijner. Blijde tijding voor den armen blinde, als hij van de schare mogt vernemen, dat het Jezus de Nazarener was, die daar voorbijging. Zijn hart werd aanstonds hierdoor opgewekt, zoodat hij begon te roepen: Jezus, Gij Zone Davids! ontferm u mijner. Maar is het anders in het geestelijke, als de ellendestaat waarin de mensch verzonken ligt door de zonde hem begint te drukken, als hij op zoo menige vraag voortvloeijende uit verlegenheid des harten mag vernemen de blijmare van Jezus Christus gekomen in de wereld om armen naar den geest rijk te maken en blinden te genezen? Immers neen, dan begint hij ook met kracht, met ernst om genade te bidden, te vragen: is er nog een middel ter ontkoming, en met den armen blinden in onzen tekst tot den Heere Jezus te roepen: Jezus, Gij Zone Davids! ontferm u mijner. Drukt het gevoel der ellende hem in waarheid, hij begint dan ook met zijn gansche hart tot den Heere te roepen, hij moet dan verlost en gered worden in het heden van genade, waarin hij nog verkeeren mag, wetende, dat ieder oogenblik de kostelijke genadetijd kan afgebroken worden. Dan schiet er niets meer voor hem over dan te vlugten en te vlieden tot den Heere Jezus, die de eenige weg ten leven is. Het is dan de begeerte des harten om verlicht, verwarmd te mogen worden al is het dan ook maar met een enkelen straal dier ware Zonne der Geregtigheid. Dien eenigen weg ten leven leert hij dan niet alleen goedkeuren, maar ook begeeren en

die begeerte houdt niet op, voor en aleer men de begeerde zaak is deelachtig geworden. Nergens toch weet hij zich te versteken tegen de hitte van Gods toorn dan in die hutte des Allerhoogsten. Dat begeeren, hongeren, dorsten naar den Heere Jezus bestaat dan in een hartelijk verlangen om van de zoo pijnlijke wonden, hem door de zonde veroorzaakt, genezen te mogen worden door de geestelijke olie en wijn in Jezus Christus den Heere te vinden. Ja de bij aanvang aan zijne ellende ontdekte zondaar leert echter niet alleen heilbegeerig uitzien naar redding, maar ook aanhouden bij Jezus en niet loslaten ondanks allen tegenstand van uit- of inwendigen aard. Zie hier de derde zaak die wij bij den armen blinden in onzen tekst zien en terugvinden in iederen heilbegeerigen zondaar. Die volharden zal tot den einde toe, die zal zalig worden. Ook deze waarheid vinden wij bevestigd in onzen tekst. Immers toen de blinde riep: Jezus, Gij Zone Davids! ontferm u mijner, bestraften hem degenen die voorbijgingen, opdat hij zwijgen zoude. Wij wenschen de oorzaak dezer bestraffing niet na te speuren, aangezien de tekst ons dienaangaande niets mededeelt, doch alleen hierop onzen aandacht te vestigen hoe de blinde niet teruggeslagen werd door de menigte, maar zooveel te meer nog begon te roepen: Zone Davids! ontferm u mijner. Hoeveel overeenkomst heeft ook de weg van den heilbegeeriggemaakten zondaar met den weg van den blinden Bartimeüs in dezen! Hoe vele bestraffingen ondervindt hij ook in zijnen weg van uit- en inwendigen aard! Niet alleen eener wereld die in het booze ligt, van betrekkingen, vroegere vrienden soms die hem tegenkomen in de gedane keuze die zich nu bij hem openbaart om en naar Jezus, maar ook van dat hart in hem zoo bedorven dat als eene vuile bron allerlei gedachten opwelt en hem maar gedurig zoekt te bemoeijelijken

in het toevlugt nemen tot Jezus Christus den Heere. Wie in staat den stroom van bedenkingen op te noemen die daar soms van binnen opkomen en zich als een eenig man tegen hem scharen, maar wie ook bij magte den drang te schetsen naar waarheid, waarmede de ziel zich dan bezet gevoelt gelijk het Bartimeüs ging, en wel van wege den nood waarin men zich liggen ziet en de bewustheid dat Jezus Christus is de eenige ware weg ten leven. Dan wordt het geroep dikwerf zooveel te sterker, de kreeten zooveel te menigvuldiger, zoodat men uitroepen moet: Geef mij Jezus, of ik sterf.

Doch haasten wij ons om tot het 2de deel over te gaan en eenige oogenblikken stil te staan bij den genezenden Jezus. Daartoe zien wij in de eerste plaats, hoe Hij Bartimeüs tot zich brengen liet.

We lezen in onzen tekst: en Jezus stilstaande, beval dat men denzelven tot Hem brengen zoude. O! onbegrijpelijke zondaarsliefde! Hij, de God der eere, de Heere van hemel en aarde stond stil om acht te geven op zulk eenen blinden bedelaar, bij de wereld voorzeker niet in aanzien. Zoo handelt Hij nog met arme, blinde, naakte en ellendige zondaren. Hij versmaadt geenszins het geroep van ellendigen. Hij ziet hunne droefheid, hoort en verhoort hun geroep tot Hem uit den nood opgezonden. Ja waarlijk, Hij wendt zich tot het gebed desgenen die geheel en al ontbloot is. Jezus staat echter niet alleen stil, maar beveelt dat men dien blinden bedelaar tot zich brengen zal. Beteekenisvol bevel des Heeren! Heilbegeerigen in ons midden! hoe vindt ge dit alles ook in de genezing uwer ziel bewaarheid!

Vanwaar zoo weinige genezing van uwe geestelijke blindheid, zoo weinige verrijking met de schatten van genade in Christus Jezus? Omdat gij zoo weinig, zoo zelden tot Hem

komt zooals gij zijt, omdat zoo zelden het bij u is een toonen van uw aangezicht, een laten hooren van uwe stem zonder eenig beding of voorwaarde. Maar hoe duidelijk wordt ons hier het geheele komen tot Jezus afgeteekend als een werk Gods! Het opregt geloof, waardoor de ziel leert afzien van zichzelve en zien op Jezus is geene vrucht van onzen akker. Die tot deze geloofswerkzaamheid verwaardigd worden, worden daartoe krachtdadig en onwederstaanbaar ingewonnen en bewerkt. Zijn de middelen en wegen onderscheiden, allen die in waarheid tot Jezus komen leeren verstaan, dat niemand tot Hem komen kan tenzij de Vader hem trekke. Zij leeren de betuiging bij aan- en voortgang ontboezemen: Gij God des Aanziens, Die naar ons het eerst hebt willen omzien. En als de arme blinde nabij Jezus gekomen was, vraagde Hij hem, zeggende: Wat wilt gij, dat Ik u doen zal? en hij zeide: Heere! dat ik ziende mag worden. En Jezus zeide: word ziende; uw geloof heeft u behouden. Uit dit een en ander bemerken wij dus, dat Jezus ook het gebed van den blinden bedelaar verhoorde. De Heere spreekt hier slechts een eenig woord en de arme blinde wordt ziende. Van onze geestelijke blindheid kan ook niemand anders dan Jezus Christus ons genezen. Gelijk bij den blinden Bartimeüs, zoo behoort de Heere Jezus ook tot ons te zeggen: word ziende. Gelukkig dan degeen, die uit gevoel van behoefte en nood tot Hem zeggen mag: och! Heere! dat ik ziende mag worden en tot Hem de toevlugt mag nemen om zijne almagtige hulp en ontferming met een geheel afzien van alle eigene en 's menschen hulp. Jezus zegt tot den blinden voorts: uw geloof heeft u behouden. Het geloof van den blinden wordt hier genoemd: *uw* geloof, niet omdat het eene vrucht was van *zijnen* akker, integendeel het opregt geloof, zooals het zich hier openbaart bij den blinden, is en

blijft steeds eene gave Gods, een gewrocht des Heiligen Geestes; maar het wordt: *uw* geloof genoemd, omdat de blinde het onderwerp er van mogt zijn. Uw geloof heeft u *behouden*. Meent niet dat door deze uitdrukking in 't algemeen wordt te kennen gegeven dat in dat geloof van den blinde de verdienende oorzaak was gelegen voor zijne genezing; integendeel, hij is ten volste overtuigd dat de vrije, ontfermende liefde Christi alleen de oorzaak is van dit wonder aan hem bewezen. Maar met dit zeggen wil de Heere Jezus te kennen geven dat geene ongeloovigheid zijn hart had bezet of Jezus zulk eenen wel zoude kunnen of willen helpen, maar dat hij Jezus waarlijk voor dien Heere had gehouden, die magtig was en bereidvaardig om door een ènkel woord zijne blinde oogen te openen.

Letten wij nu nog in de derde plaats op de vruchten dier genezing bij Bartimeüs, daar namentlijk: zijne oogen nu Jezus zagen. Wondervolle genezing!

Terstond, zoo lezen wij, werd hij ziende. Maar ook evengelukkig zijn allen, die met hunne geestelijke blindheid tot den waren Geneesmeester Jezus Christus vlieden, om van Hem alleen alle genezing te verwachten. Hij zelf die heerlijke Zonne der Geregtigheid bestraalt ze dan, zoodat zij in Zijn licht het licht zien. En, zoo laat nu de Evangelist volgen, hij volgde Jezus. Gewis, genezen nu door Jezus van zijne blindheid, zoo wil hij nu ook Jezus opentlijk belijden als Dengene aan Wien hij dat alles verschuldigd was, door Hem te volgen met achterlating van vroegere vrienden of bekenden. Ditzelfde vindt nog gedurig plaats bij ieder genezene van zijne geestelijke blindheid. Hij leert door genade zichzelven verloochenen, vroegere paden en wegen vaarwel zeggen en Jezus volgen. En wat is de laatste vrucht dier genezing bij den blinde, in onzen tekst genoemd? Hij, de genezene en beweldadigde door Jezus, verheerlijkte

God, doordrongen als hij was van de onbegrijpelijke en onnaspeurlijke barmhartigheid Gods in Christus Jezus hem bewezen. Doch evenmin als Bartimeüs de grootheid der liefde des Heeren aan hem verheerlijkt naar waarheid in woorden kan uiten, evenmin is ook de geestelijk genezene in staat de blijdschap regt uit te drukken die daar in zijne ziel omgaat over dat wonder dat hij eertijds blind was en nu zien mag. Immers dan is het de behoefte des harten van tot een ieder te zeggen: maak met mij den Heere groot, verheerlijk Hem, den Heere der Heeren. En waar dit hier steeds een gebrekkig werk bij den begenadigden zondaar zal blijven, zal eenmaal het oogenblik gewisselijk aanbreken dat hij Hem Zijn God en Zaligmaker volkomen zal verheerlijken en Hem zal kennen gelijk hij van Hem is gekend.

Keeren wij nu ten slotte met deze waarheid toepasselijk tot ons zelven in.

Psalm LXXXIX: 8.

De groote vraag komt nu ten slotte: hebben ook wij voor ons zelven in de genezing van dien armen blinden in onzen tekst ook al ons beeld mogen zien? Blind de mensch; ja mijne Hoorders! ganisch geestelijk blind zoodat hij niet kent of verstaat de dingen die hem noodig zijn voor de eeuwigheid en ook geene betrekking op Jezus gevoelt, omdat hij geene noodzakelijkheid, begeerlijkheid in Jezus ziet. Doch niet alleen geestelijk blind, ook daarbij nog geestelijk arm zoowel in kracht, wijsheid als geregtigheid, ja zelfs zoo blind voor zijne blindheid en armoede dat hij niet eens verstaat dat hij is jammerlijk en blind, arm en ellendig.

Geliefden! gaat het u ook als de blinde Bartimeüs in onzen tekst? Gedurig gaat de Heere u voorbij door Zijne duizende roepstemmen en vermaningen. Gedurig komt Hij

tot u met Zijne liefelijke uitnoodiging: wendt u naar Mij en wordt behouden. Heeft dat alles u ook al met Bartimeüs verlegen doen vragen, wat toch dat zij? Heeft het u ook al met hem doen uitroepen: Jezus, Gij Zone Davids! ontferm u mijner? Gij allen, die nog niet genezen zijt bij aan- of voortgang van uwe geestelijke blindheid, nog prediken wij Jezus Christus den Heere, als den grooten Genees- en Heelmeester. Bij Hem is eene rijkdom van genade om armen naar den geest rijk te maken, eene volheid van geestelijken balsem om blinden te genezen. Dwaze en ongelukkige mensch, die daar nog henen leeft zonder behoefte aan, zonder een vragen naar Jezus. Ge leeft nog in het heden, nog is de welaangename dag van zaligheid. Gaat dan toch niet verder voort met u soms rijk en ziende te wanen, terwijl ge het alles nog mist. Haast u, o mensch! om uw levenswille. Vele zijn nog de roepstemmen des Heeren, die tot u komen, wie weet hoe spoedig de tijd der genade is verstreken. Sommigen baden zich in de zonde en de ongeregtigheid, anderen steunen op eigene geregtigheden, nog anderen zitten op andere verderfelijke gronden neder. Onderzoek u dan naauw, o mensch! wie ge ook wezen moogt, of ge eenige trekken van overeenkomst bij u ontwaart met hetgeen dien armen blinden in onzen tekst wedervoer. Draagt ge al een gevoel van uwe geestelijke ellendestaat, kent ge ook al eenigermate een heilbegeerig verlangen naar redding? Zoek dan den Heere terwijl Hij nog te vinden is, roep Hem aan, terwijl Hij nog nabij is. In uwe blindheid te sterven is een vreesselijk iets, of soms meenen in te gaan en de oogen eenmaal open te slaan in de eeuwige rampzaligheid, o ontzaggelijk zielsbedrog! Daarom bidden en vermanen wij u, een iegelijk die daar nog in zijn natuurstaat zonder Christus henenleeft: bedenk toch wel wat tot uwen eeuwigen vrede dienen moet.

En gij die uw beeld in Bartimeüs hebt mogen leeren zien in meerdere of mindere mate, hoe groot uwe armoede des geestes en uwe blindheid! Waar Bartimeüs door den nood gedreven tot dén Heere riep, daar leert ook gij zulks kennen niet alleen bij aanvang maar ook bij voortgang. En voorts dat aanhouden bij Jezus om Zijne genade en genezing door den Heiligen Geest, ook dat is u immers geenszins eene onbekende zaak, daar ge met den blinde in onzen tekst hoelangs hoe meer leert verstaan, dat aan uwe zijde alle hope op redding en behoudenis is afgesneden en Jezus Christus de eenige naam is onder den hemel gegeven om zalig te worden. Mag nu deze behoefte aan Jezus nog al bijblijvend zijn ten einde zoo bij den dag van uwe blindheid door Hem genezen te mogen worden? Immers hoe verder op den weg, hoe meer bekendheid aan Jezus en Zijnen geestelijken balsem, hoe blinder, armer ge u zelven leert bevinden. Ja, waar ge bij den aanvang uwes wegs wel meendet steeds behoefte aan Jezus te zullen gevoelen, nooit van Hem weder te zullen afdwalen, steeds als heilbegeerig zondaar aan Zijne voeten te zullen verkeeren, daar leert ge nu bij den dag uit kracht van uwe gansche armoede des geestes verstaan dat ge niet alleen in uzelven voor Hem niet kunt bestaan, maar ook tevens ontbloot zijt van alle eigene wetenschap om den weg tot Hem te vinden, en voorts van alle eigene kracht om tot Hem te kunnen komen, zoodat het met u dan gaat als met Bartimeüs die tot Jezus gebragt werd. Groot uw voorregt, Bartimeüssen in ons midden! zoo ge meer en meer verloochend aan uzelven u aan Hem den eenigen en volkomenen Geneesmeester moogt leeren overgeven ter genezing uwer ziel. Staat ge dikwerf wel in twijfeling of Hij de Heere u wel zou kunnen of willen redden, zie op Jezus handeling met den armen blinden in onzen tekst. Dat blijk van Jezus' liefde aan Bartimeüs ver-

heerlijkt staat als een onomstootbaar bewijs daar, dat bij Jezus geen aanzien des persoons is, maar ook dat Hij geen rijken, regtvaardigen in zichzelven roept en zaligt, maar armen, blinden die niets hebben, niets kunnen, niet weten, bij wien het aan hunne zijde eene afgesnedene zaak is. Bartimeüs' genezing bevestigt bij vernieuwing de waarheid, dat de Heere zich wendt juist tot het gebed desgenen die ganscb ontbloot is. We hooren echter van Bartimeüs zeggen: uw geloof heeft u behouden. Beteekenisvol getuigenis! Neen geene ongeloovige gedachte van welken aard ook had op dien oogenblik Bartimeüs zijn hart bezet. Hij leefde in de vaste overtuiging van Jezus magt en bereidvaardigheid om ellendigen gelijk hij er een was te redden. Groote schat, vrienden van Jezus! als het opregt geloof in Jezus zoo uw hart mag hebben ingewonnen, dat ge met verloochening van uzelven Hem als den eenigen weg ten leven erkent en moogt gebruiken. Voorwaar, Hij beschaamt niet degenen die het van Hem verwachten. Hij heeft nog nooit gezegd tot het huis van Jacob: zoek mij te vergeefs. Welgelukzalig, die op Hem betrouwen.

En drukte Bartimeüs de ontfangene genade in alles uit, weet ook, gereinigden door het bloed des kruisses, dat het een volk is door Jezus gereinigd van den drek der zonde, dat geroepen is de deugden te verkondigen van Hem die hen geroepen heeft. Bartimeüs volgde Jezus en verheerlijkte God. Voorwaar, die discipel van Jezus wil zijn, verloochene zichzelven en volge Hem. En gaf Bartimeüs Gode de eere, gewis, de geheele schare der genezenen door Jezus Christus den Heere zal hier gebrekkig en hiernamaals volkomen Gode wel daarvoor alleen alle eere en lof toebrengen tot in eeuwigheid. Amen.

Ps. LXXXIV: 3.

IV.

LEERREDE

OVER

2 TIMOTHEUS IV: 8.

Psalm LXXXIX : 8.

Die volharden zal tot den einde toe, die zal zalig worden. Dit woord veronderstelt dat de weg van den Christen een strijdweg is. De strijd door hem te strijden is een strijd en wel tegen een' driehoofdigen vijand: satan, wereld en eigen verdorven hart. Doch aan dien strijd is eene gewisse overwinning verbonden, eene overwinning hier reeds aanvankelijk en eenmaal volkomen. Gelukkig de mensch, die zich onder de banieren van Koning Jezus heeft mogen scharen! Wat vroeger hem een lust was is hem nu een last. Wat eertijds zijne vrienden waren worden nu zijne vijanden, terwijl hij nu ook tevens betuigen leert een medgezel te zijn dergenen die den Heere vreezen. En leert hij in dien strijd bij den voortgang door het ontdekkend licht des Heiligen Geestes zichzelven kennen meer en meer in zijne krachten magteloosheid tegen de groote menigte die tegen hem is, ook leert hij door genade bij tijden en oogenblikken verstaan, dat Die voor en met hem is meer is dan die tegen hem zijn, door Wien hij alle dingen vermag. En is de strijd dikwerf zwaar, de weg naauw, de poorte eng, ook zooveel te heerlijker voor hem eenmaal de volkomene overwinning, als de laatste vijand zal zijn verslagen en hij, na zijn ligchaam der zonde en des doods te hebben afgelegd, zich verwaardigd zal zien om de kroon der overwinning te mogen nederwerpen voor de voeten van Israëls Koning ten einde Hem

C. den tijd, wanneer de Heere die kroon zal schenken,
D. allen, die zich met den Apostel daarin zullen verblijden.

In de *eerste* plaats staan wij eenige oogenblikken stil bij de *kroon der regtvaardigheid* voor Paulus weggelegd. Eer we tot de opening onzer tekstwoorden overgaan, merken wij vooraf op dat alles waarvan de Apostel hier getuigt is ontleend aan de loopbanen, die oudtijds bij de Grieken in veelvuldig gebruik waren en waarop de Apostel in zijne brieven meermalen zinspeelt, om de lezers daardoor de geestelijke zaken die hij bedoelde zooveel te klaarder onder den aandacht te stellen. We wenschen hier niet alles mede te deelen wat er van deze Grieksche loopbanen is te melden. Slechts enkele zaken wenschen wij aan te stippen als bepaaldelijk noodzakelijk zijn te weten tot regt verstand van den tekst. De loopbanen waren zeer effene lange banen met dik zand bestrooid. Aan beide zijden waren ze met omheiningen afgesloten. Aan het einde van den loopbaan was eene kroon opgehangen tot prijs of belooning voor den overwinnaar in het loopen. Opmerkelijk was in deze loopbanen dat aan den overwinnaar niet altijd terstond de kroon werd uitgereikt, maar een onderpand zijnde een palmtak, welke palmtak dan voor den overwinnaar het teeken was van zijne overwinning en dat hij de kroon zoude ontfangen. Heerlijk zinnebeeld, dat de Apostel hier op het oog heeft om de arm- en ootmoedige geloofsaankleving des harten te schetsen aan Christus geregtigheid, sterkte, genade en trouw in den weg van zelfsverloochening en allerlei deugdsbetrachting overeenkomstig Gods wil! Met regt kan dit alles door hem bij een loopen, een strijden in den loopbaan worden vergeleken. Dit loopen was een *vrijwillig* werk; die in den geestelijken loopbaan loopen leert, loopt daarin niet tegen wil en dank, integendeel de hem eigene wederstrevigheid van

nature is door den Heere alzoo weggenomen, zijn hart door een liefdedwang alzoo overwonnen en ingewonnen, dat hij nu met den Apostel betuigt: ik heb een vermaak in de Wet Gods naar den inwendigen mensch. Dit loopen was een *moeijelijk* werk wegens de dikte van het zand, waarmede de loopbanen waren bestrooid, maar moeijelijk ook dat kruisigen des vleesches, dat dooden van den ouden mensch met al zijne begeerlijkheden, dat uitsteken van het oog, dat afkappen van de hand enz. dat in dien geestelijken loopbaan des geloofs en in dat loopen om de kroon wordt gekend en geleerd. Mogt de looper in den loopbaan niet ommezien maar *regtuit* loopen, hoe beteekenisvol ook de roeping van hem die jagende is in den geestelijken loopbaan naar het wit en de kroon om de paden des regts en der geregtigheid te bewandelen en niet af te dwalen ter regter- of ter linkerzijde. En hoevele voorts niet de punten van overeenkomst tusschen dit ligchamelijk en geestelijk loopen, ook vooral met het oog op de *kroon* der overwinning die daar hing aan den einde des loopbaans en die daar hangt ook aan den einde van dien geestelijken loopbaan, in onzen tekst genaamd: eene kroon der regtvaardigheid. Spreekt de Apostel hiervan in onzen tekst, wij vragen dan ook met regt, wat hij hiermede heeft bedoeld. De kroon, waarvan Paulus hier spreekt, is niet in eigentlijken zin op te vatten, hier te verstaan eene onverwelkelijke, onverderfelijke kroon, eene kroon van heerlijkheid en zaligheid, eene kroon des eeuwigen levens. Hier door deze kroon te verstaan die erfenis der heiligen, dat heerlijk eeuwig goed dat de Heere weggelegd heeft voor al degenen die Hem vreezen. Het is eene sierlijke kroon. Die kroon bevat in zich een zeer uitnemend eeuwig gewigt der heerlijkheid. Die kroon bestaat in eene verzadiging met Gods beeld, in een aanschouwen van God, in een zien van God van aangezicht tot aangezicht,

in een zien van Christus zooals Hij is, in een zitten met Christus en heerschen op Zijnen troon, in een eten van den Boom des levens, van het Manna dat verborgen is, in een bekleed worden met witte kleederen, in een zijn in die stad die fundamenten heeft wier Kunstenaar en Bouwmeester is de Heere God. Aanbiddelijke kroon, weggelegd voor allen die wettig den loop hebben geloopen tot overwinnings toe. Dan het verstand toegelaten tot de hoogste kennis en de wil volkomen geheiligd. Voorzeker eene kroon, wier heerlijkheid en grootheid wij niet genoegzaam kunnen opluisteren, eene kroon die hoelangs hoemeer in waarde stijgt als wij in aanmerking nemen, *wie* haar ontfangen, namentlijk snoode zondaren, doemelingen, die om hunner zonde wille eene eeuwige doornenkroon waardig waren, hel en verdoemenis zich dubbel hebben waardig gemaakt; als wij letten op den grooten *prijs*, die voor haar is geofferd, te weten: geen goud of zilver, geen bloed van stieren of bokken maar het kostelijke bloed des Zoons Gods; als wij in de derde plaats acht geven op den grooten afstand tusschen haar en alle kroonen en bekrooningen waarvan de wereld spreekt. Alles hierbeneden ontvalt ons vroeg of laat, maar de kroon der regtvaardigheid waarvan Paulus spreekt is eeuwigdurend; dat heil, die zaligheid is eeuwig, onveranderlijk. Het is, kortom, eene kroon die zich eenmaal aan alle wettige strijders en overwinnaars oneindig grooter en heerlijker bij ondervinding zal opdoen, als wij hier beschrijven kunnen en er ook stamelende van kunnen spreken.

Voorts noemt de Apostel het eene kroon der *regtvaardigheid*. Wat beteekenis wil Paulus hieraan hechten? Spreekt Paulus hier van regtvaardigheid, wij hebben hier niet anders door te verstaan dan de regtvaardigheid, zooals die in Christus Jezus is. Deze geregtigheid Christi brengt de Apostel nu in een allernaauwst verband met de kroon, en zulks met regt.

Door Zijne aangebragte geregtigheid heeft Jezus Christus de Heere die kroon verworven en verdiend voor al de Zijnen. Hunne geregtigheden zijn geene. Christus geregtigheid, Zijne geleverde voldoening is de èènige verdienende oorzaak van al dat heil en die zaligheid voor den geloovige. Op grond van het door Christus geleverde rantsoen heeft de zondaar vrijspraak van alle straf en schuld der zonde en het regt ten eeuwigen leven, het regt op de kroon in onzen tekst bedoeld. Maar ook diezelfde kroon mag met het oog op het bezit van haar hiernamaals eene kroon der regtvaardigheid heeten omdat alle bezitters van haar dan volkomen zijn zullen, wat ze hier nog ten deele zijn. Dan volkomen regtvaardig, vrij van alle smet der zonde zoodat er dan een volmaakt slagen zal plaats hebben, wat het wandelen voor het aangezichte Gods aangaat, in al datgene wat hier de begeerte van het harte is geworden door genade.

Verder zegt Paulus van deze kroon, dat ze voor hem en al de geloovigen was weggelegd. Werden de kroonen niet aanstonds in de Grieksche loopbanen uitgereikt aan de overwinnaars, maar wel een onderpand, een teeken namentlijk: een palmtak, daar is ook hier in de wijze van bekrooning veel overeenkomst. De overwinnaar in den geestelijken loopbaan hier beneden geniet hier ten deele, kent hier ten deele. Hier is het slechts een stukske van het geheel, wel genoegzaam voor hem om den Heere den Regtvaardige daarvoor eeuwig te verheerlijken, maar hiernamaals zal het zijn een goed om niet uit te spreken, waarvan hem hier niet de helft kan worden aangezegd.

Met regt noemt Paulus het dan eene weggelegde kroon, eene kroon weggelegd voor hem en al de geloovigen en dat reeds van eeuwigheid in den eeuwigen Raad des vredes, weggelegd en waardoor ons tevens geleerd wordt de bewaring waarmede het bezit dier kroon gepaard gaat. Ja dat

woord: weggelegd leert ons en de kostbaarheid dier kroon, als voortreffelijker dan al het ondermaansche en de bestendigheid dier kroon, als zijnde in waarheid eene erfenis, zooals Petrus haar beschrijft, die voor hen in de hemelen bewaard wordt. Wondervolle kroon, maar ook wonderdoend God, die die kroon alzoo heeft weggelegd! Moest de overwinnaar in den geestelijken loopbaan zelf dien bewaren, het ware helaas! duizendwerf dan verloren, alle hoop haar eenmaal te bezitten ware vervlogen, maar Gode zij eeuwig dank dat die kroon valt boven en buiten het bereik van alle vijanden, omdat, zooals Paulus elders zich uitdrukt, ze berustende is in de hand van dien God die magtig is het pand bij Hem weggelegd te bewaren tot dien dag.

Wij vestigen in de 2de plaats onze aandacht op den Heere den regtvaardigen Regter die ze hem zal geven. Hoewel alle ware goed in 't algemeen afdaalt van den Drieëenigen God, bedoelt de Apostel hier door den Heere in 't bijzonder Jezus Christus. Dezen Heere noemt Paulus hier den regtvaardigen Regter, niet in dien zin dat Jezus Christus de Heere in het uitreiken van de kroon der regtvaardigheid zal te werk gaan naar de meerdere of mindere verdienstelijkheid der menschenkinderen, integendeel het uitreiken, geven van die kroon is en blijft eeniglijk en alleen eene daad van vrije genade, eene daad van Gods vrije ontferming. Die die kroon eenmaal zullen ontfangen, zullen haar voorzeker nederwerpen voor de voeten des Lams. Wat heeft de bekroonde looper in dien geestelijken loopbaan, dat hij niet heeft ontfangen? Doch met regt mag de Heere Jezus Christus de regtvaardige Regter heeten, omdat het geven van die kroon in alle regtvaardigheid zal geschieden zonder aanziens des persoons en Hij al dezulken, die hier door het geloof deel hebben gekregen aan Zijne geregtigheid dezelve niet zal of kan onthouden, maar gewisselijk geven

zal te zitten met Hem in Zijnen troon, gelijk Hij overwonnen heeft en met Zijnen Vader is gezeten in Zijnen troon. En gewis niemand tot het geven van die kroon gemagtigd dan de Heere Jezus Christus. Hij is van den Vader tot een Heer gesteld en heeft Hem alle magt gegeven in hemel en op aarde. Hij is van den Vader gesteld tot een Regter van levenden en dooden, die Hij eenmaal oordeelen zal als Hij verschijnen zal ten jongsten dage.

Zoo zijn wij ongemerkt genaderd tot ons 3de punt, namelijk den tijd, wanneer de Heere die kroon schenken zal, Paulus spreekt in onzen tekst van dien dag. Door dezen dag is te verstaan de jongste dag, de dag des oordeels. Doorluchtige dag, vreesselijk voor allen die hier geene betrekking ooit op Jezus hebben gevoeld maar gewenscht en allerheugelijkst voor alle kinderen Gods, die den loopbaan wettiglijk hebben geloopen en den strijd wettiglijk hebben gestreden. Dan verlost van alle ellende, druk hier beneden en ontdaan van het lichaam der zonde en des doods. Deze dag het zal zijn een dag bij uitnemendheid, want wie zal den dag van 's Heeren toekomst verdragen? En wie zal bestaan, als Hij verschijnt, want Hij zal zijn als het vuur van een goudsmid en als zeep des vollers. En wederom: ziet die dag komt brandende als een oven, dan zullen alle hoogmoedigen en al wie goddeloosheid doet een stoppel zijn en de toekomstige dag zal ze in vlam zetten, zegt de Heere der Heirscharen, die hen noch wortel noch tak laten zal. Maar driewerf gelukzalig het hier beneden strijdbaar bevondene volk van Koning Jezus! In dien dag zal dat volk niet beschaamd worden noch te schande uitkomen, maar zullen allen die met Paulus de verschijning van Jezus liefgehad hebben de kroon der regtvaardigheid en dan volkomen ontfangen. Dan zal het zijn in den vollen zin des woords tot hen allen: Komt, gij gezegenden Mijns Vaders!

beërft dat Koningrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld.

In de 4de plaats staan wij nog eenige oogenblikken stil bij alle degenen die zich met den Apostel daarin dan zullen verblijden. Paulus spreekt van degenen die Zijne verschijning liefgehad hebben, door welke verschijning geene andere kan bedoeld zijn dan die ten oordeele, dan die ten jongsten dage. Naar deze verschijning van den Christus met al Zijne engelen op de wolken verlangen alleen de wettige strijders en loopers in den waren loopbaan. Is dat verlangen niet steeds even levendig aanwezig, nogtans is het hun gedurig behoefte om de klagt te ontboezemen: kom, Heere Jezus! ja kom haastelijk. Dan immers zullen ze afgelost zijn uit den strijd hier beneden en voor het Lam bukken en vallen kunnen aan Zijne voeten, zooals het nieuwe leven hier wel begeert doch niet in slagen kan. De wettige strijders en loopers in dien geestelijken loopbaan hebben de verschijning des Heeren lief als zijnde die dag waarop ze den Heere met ziel en ligchaam (doch verheerlijkt) beide volkomen zullen kunnen verheerlijken en lof en dank toebrengen tot in alle eeuwigheid. Dan zullen ze ingaan in die bruiloftszaal, om daar te genieten verzadiging van vreugde voor 's Heeren aangezichte, liefelijkheden aan Zijne regterhand eeuwiglijk en altoos. Hier op hunne reize door dit Mesech hebben ze menigmaal te klagen over allerlei on- en wangestalten in het leven, dat al zal dan bij hen over zijn om daar dan eeuwig te verkeeren met den Drieëenigen God en verzadigd te worden met het goede van 's Heeren huis, met het heilige van Zijn paleis. Zou dat voorregt, het ontfangen van zulk eene kroon niet voor al des Heeren volk eene hoogst begeerlijke zaak zijn? Zouden hunne harten dan niet vervuld zijn met blijdschap en verlangen naar dien dag van 's Heeren verschijning, waarop de Heere de kroon der regtvaardigheid

geven zal aan allen die met den Apostel Zijne verschijning hebben liefgehad? Op dien dag is hun hart gezet, wetende dat ze hier gasten en vreemdelingen zijn, maar het land der ruste gelegen is aan gene zijde der Jordaan.

Heerlijke betuiging dan in den mond des Apostels! Kennen, verstaan wij voor onszelven ook in meerdere of mindere mate nu hare beteekenis? Onderzoeken wij zulks nader in het toepasselijk deel onzer rede.

Zingen wij intusschen:

Ps. LXVIII: 2.

Heerlijk uitzigt dat Paulus voor zich en al de geloovigen koesteren mogt! Uitnemende verwachting waarvan hij zich bewust was dat ook aan hem stond vervuld te worden! Zalige kroon der regtvaardigheid, die de Heere en hem en allen, die Zijne verschijning liefgehad hebben, zoude geven! Noodzakelijk dat ook wij, mijne Hoorders! naauwkeurig onderzoeken of die hope, die verwachting, dat uitzigt ook ons deel is. De groote vraag zal dan eerst behandeld moeten worden of ook wij waarlijk in den loopbaan loopen en den strijd hebben leeren strijden, waarop Paulus hier doelt en aan het einde waarvan hij de kroon verbindt. Ach! hoevelen, die nog vreemdelingen zijn van dat alles, die nog loopen en wandelen in geheel andere wegen. Hun hart is in plaats van op den Heere op deze wereld, de zonde en al de ijdelheden dezer aarde gezet. Ze jagen de zonde en de ongeregtigheid nog met welgevallen na, zwelgen ze in met volle teugen en leggen daardoor voldoend bewijs af geene lust nog te hebben aan den weg des levens, waarop reinheid, zuiverheid wordt vereischt.

Vele anderen hebben niets met deze kroon op, waarvan Paulus getuigt, spreken liever van andere bekrooningen en

kroonen als waarvan de wereld steeds gewaagt. In plaats van den geestelijken strijd en de overwinning daaraan verbonden te gewagen, getuigen ze liever van wagens en paarden. Hun God is deze wereld en hun hemel bestaat slechts in een genieting van eer en aanzien bij de menschen. Nog een derde soort spreekt van een loopen naar de kroon doch in eenen geheele anderen loopbaan als de wettige strijders loopen. Ze spreken van overwinning op overwinning die zij hier reeds bekomen eenmaal nog meer zullen bekomen, doch kennen geen strijd, geene moeite, geene opofferingen, zelfsverloochening enz. Hun pad is steeds effen, hun loopbaan steeds voorspoedig. Doch zegt mij, is zulk een loopen in den loopbaan niet in strijd met alles wat de Heere zelf en de Apostelen er van getuigen? Wordt ons niet op elke bladzijde der Heilige Schrift geleerd dat er geene overwinning op dat gebied wordt behaald zonder strijd, dat de weg hier naauw, de poorte eng is die ten leven leidt? Zie toe, o mensch! dat ge u niet vleit voor de eeuwigheid met iets wat geen wezen heeft. Voor eene eeuwigheid bedrogen is voor altoos bedrogen. Nog laat de Heere u waarschuwen, dat alleen degenen, die wettiglijk gestreden hebben eenmaal de kroon zullen ontvangen. Bedenk dan wel van hoedanig een vrede en overwinning ge kunt gewagen. Nog anderen in ons midden en die wel eens voor een tijd en wijle kloppingen des gewetens kennen, soms benaauwd en bekommerd zijn geweest, maar bij wie dat alles weder zoodanig is voorbijgegaan, dat ze in den grond der zake dezelfde zijn gebleven. Ongelukkigen, bij wien dus de noodzakelijkheid van het bezit dier kroon nog niet zooveel kracht en klem op het hart heeft gehad, om met nederlegging van alle uwe wapenen, met erkenning van uwe doemwaardigheid voor God tot Hem te komen, om alleen in de geregtigheid des kruizes aanneming bij God

te erlangen. Weet ge niet, dat eenmaal de tijd der genade is verstreken, en de Heere, de regtvaardige Regter komen zal om u te oordeelen? Och! dat ge uwen ongelukkigen toestand voor de eeuwigheid eens bedachtet! Nog laat de Heere u waarschuwen en bidden van Zijnentwege, om tot Hem te komen, zooals ge zijt en om u van uwe afkeerigheden door Hem te laten genezen. Toetst u dan naauw, mijne Hoorders! onverschillig op welken weg, in welken loopbaan ge uwe voeten hebt gezet, opdat terwijl het nog niet te laat is, ge nog den Heere moogt zoeken, terwijl Hij te vinden is en Hem aanroepen, terwijl Hij nog nabij is. De toegang tot den troon der genade is geopend. Nog komt Zijne roepstem tot u: wendt u naar Mij en wordt behouden. De bekrooning van een leven buiten Christus, van een leven in de zonde en de wereld is de dood, maar de genadegifte Gods is het eeuwige leven.

En gij strijdenden in den loopbaan des geloofs en der godzaligheid, gij jaagt naar de kroon der overwinning, gegrepen daartoe door Christus zelven. Immers vleesch en bloed hebben u dat loopen en strijden niet geleerd. Niets pijnlijker voor het zondig, wereldlievend, aardschgezind bestaan van het hart, onmogelijker zelfs dan strijd te voeren tegen deszelfs begeerlijkheden en toch het is uw leven immers mogen worden, daar ge in uwe wegen van vroeger enkel den dood zaagt. Wonder van genade dat de Heere u heeft willen schenken! Ziet ge op u zelven zoo moet ge u zelven de onwaardigste, ongeschiktste keuren van allen en toch greep Hij u in het harte, rukte u uit de kaken der hel en plaatste u in den loopbaan des levens. Maar weet ook, o strijdbaar des Heeren! dat het de Heere ook niet gedaan heeft om uwentwille, maar alleen om Zijnentwille. Vrije ontferming, Gods souverein welbehagen, anderen grond te ontdekken is voor u onmogelijk voor zoo groot een heil. Acht dan deze ge-

nade niet gering, al deelt gij zelve niet altijd in het even levendig gevoel der zaak, die Hij de Heere u heeft willen schenken boven duizenden uwer evenmenschen. Vergeet geene Zijner weldaden, gedenkende dat Hij het is Die ze u bewees. Smeekt den Heere veel en gedurig om het alles opklarend licht des Heiligen Geestes, opdat Hij u veel verwaardige met licht te schenken over Zijn eigen werk en gij zoo bij Zijn licht het licht moogt zien. Is het loopen in dien geestelijken loopbaan niet altijd een gemakkelijk werk, bij Hem is troost tegen alle droefenissen, kracht tegen alle kruis, genade voor genade te bekomen. Valt ge u zelven in het loopen bij den dag hoelangs hoemeer tegen, geen wonder, de verwachting die ge bij den aanvang nog zoo heimelijk van uzelven koesterdet, moet u ook ontvallen. De Heere zegt dat Hij maken zou, dat ze een walg kregen aan zichzelven. Dat zulk eene ervaring, zulk een achteruitgang in uzelven, in eigene schatting u niet ontmoedige, dat het u integendeel hoelangs hoe behoeftiger make aan den troon der genade. Rijken zendt Hij toch ledig weg, en armen wil Hij met goederen des heils vervullen. Wie anders noodt en roept Hij, aan wie wil Hij Zijne hulpe ter verlossing betoonen, dan juist aan hulpeloozen, magt- en krachteloozen in zichzelven? Sta vooral meer en meer naar de verzekerdheid dier heerlijke kroon, zoekt u daarvan hoelangs hoemeer te vergewissen, niet op gronden in u van welken aard, immers die ontzinken u bij den dag, ook die gronden, die ge in uwe bevindelijke werkzaamheden zoekt, doch op gronden buiten u in Christus, in Hem die voor al Zijn volk den loop heeft geloopen en den strijd heeft gestreden, in Wiens behaalde overwinning op Golgotha al de Zijnen meer dan overwinnaars zijn. Leer meer en meer ware, opregte geloofsvereeniging met Hem uw Hoofd beoefenen en Hij van wien alle bekwaamheid moet afdalen, geve u door

Zijne genade levendige behoefte aan Hem, maar ook bij den dag hoelangs hoemeer reinere behoefte aan de invloeden des Heiligen Geestes, om daardoor bekwaamd te mogen worden in- en tot alles. En is de strijd hier soms zwaar, geen nood, o volk! Eenmaal nadert het einde aan uwe woestijnsreize. Dan zal de tijd daar zijn, dat Hij u zal aflossen uit deze strijdwereld, u als overwinnaar door Hem met zich in Zijnen troon zal plaatsen, u de palmtakken der overwinning en van eenen eeuwigen vrede zal drukken in de handen, terwijl gij de kroon der overwinning voor Zijne voeten zult nederwerpen. Amen.

Ps. LXXXIX: 8.

V.

LEERREDE

OVER

LUKAS XV: 3—6.

Ps. XXVII: 3.

Met regt mag de groote Verbonds-God en Zaligmaker heeten: Wonderlijk. Hij is wonderlijk in Zijne eeuwige generatie, wonderlijk in geheel Zijn Persoon, wonderlijk in al Zijn werk, inzonderheid op het gebied der genade. Vestig uwen aandacht op Zijn Middelaarsarbeid en overal komt Hij ons voor als Eenen, wiens naam mag zijn: Wonderlijk. En zien wij verder op Zijn werk in de harten der Zijnen, wonderlijk dat werk, dat Hij daar werkt door Zijn Woord en Geest. Zijne opzoekende liefde, die Hij aan hen verheerlijkt, zijne blijvende trouw ondanks hunne af- en omzwervingen, wie is in staat van dat alles de diepte te peilen, de ware hoogte en breedte en lengte te meten? Voorwaar hier kennen ze Hem den Heere ook gaarne daarvoor allen lof en alle eere toe, Hem noemende een God des Aanziens, Die naar hen heeft willen omzien, terwijl zij naar Hem niet vroegen of zochten, en eenmaal — o ja, dan zal die eeuwigheid aanbreken, juist geschikt en ook juist berekend, om voor Hem neder te vallen en te bukken in diepe aanbidding en Hem eeuwig en dan volmaakt te verheerlijken.

Komt, bepeinzen wij eenige oogenblikken die vrije opzoekende liefde eens zondaars door den Heere, naar aanleiding van een gedeelte uit Gods heilig Woord.

GEBED.

Ps. LXXXIV: 3.

TEKST: Lucas XV: 3—6.

»*En Hij sprak tot hen deze gelijkenis, zeggende: Wat* »*mensch onder u, hebbende honderd schapen, en een* »*van die verliezende, verlaat niet de negen en negentig* »*in de woestijn, en gaat naar het verlorene, totdat hij* »*hetzelve vinde? En als hij het gevonden heeft, legt* »*hij het op zijne schouderen, verblijd zijnde. En te* »*huis komende, roept hij de vrienden en de geburen zamen,* »*zeggende tot hen: weest blijde met mij, want ik heb* »*mijn schaap gevonden dat verloren was.*"

Heerlijk, mijne Hoorders! te bepeinzen de komst van den Christus Gods in het vleesch, vooral met het oog op het doel hieraan verbonden. De heiligen onder den ouden dag, zagen reeds met verlangen naar dien heilzamen daauw die dan, als de volheid der tijden daar was, zoude nederdalen op de akkers van Gods Kerk. En waarlijk geboren in Bethlehems stal, weêrklonk ook de blijmare door de velden: ziet, ik verkondig u groote blijdschap, die al den volke wezen 'zal, zoodat nu een Paulus met regt zeggen mogt: dit is een getrouw woord en aller aanneming waardig, dat Jezus Christus in de wereld is gekomen, om zondaren zalig te maken. Heerlijk zijn ook de vele woorden, die als honigdroppelen zoo zoet van zijne lippen afdruipen; waarlijk op zijne gezegende lippen is genade uitgestort. Wilt ge onder velen een duidelijk bewijs hiervoor, zie dan onzen tekst in en aldaar treft ge den Heere Jezus aan, zich voorstellende onder het zoo liefelijk beeld van een herder,

door welke beeldspraak Hij zich kenmerkt als den Leeraar der Zijnen, als hun Opziener en Leidsman, die over hen waakt, voor hen zorgt en alles, ook het dierbaarste, Zijn eigen leven voor hen over heeft. Alles dus, wat Hij is voor Zijn volk als Profeet om hen te leeren, als Priester Die zich voor hen heeft geofferd en nog bidt, als Koning Die hen door Zijn Woord en Geest blijft regeren, wordt door dit woord tekennen gegeven. Vraagt ge, of Hij zich onder zulk een heerlijk beeld kan voorstellen, wij antwoorden: gewis. Onder het Oude Verbond hebben de profeten reeds als zoodanig van Hem gesproken. Leest daartoe Jesaja XL en eenige gedeelten uit de profetieën van Ezechiël, in dat alles worden wij bevestigd in het getuigenis, dat Hij zelf in onzen tekst van zich geeft, dat Hij waarlijk is de Herder Zijner schapen, Die het verlorene zoekt, het weggedrevene wederbrengt, het gebrokene verbindt en het kranke sterkt. Voorts heeft Hij gedurende geheel Zijn verblijf hier op aarde alles vervuld, wat een getrouw en Zijne schapen liefhebbend herder betaamt. Hij heeft zelfs Zijn eigen leven gesteld voor Zijne schapen, Die zelf liever den vreesselijken dood des kruizes onderging, dan hen overtegeven tot een prooi des Satans. Doch genoeg, keeren wij ons tot onzen tekst, zijnde eene gelijkenis. Allen die behouden worden voor de eeuwigheid, zullen gaarne erkennen, dat het alleen is door vrije genade, door de opzoekende liefde van den Heere Jezus, die zij hier mogten ondervinden. Zij ook verstaan de bedoeling en de beteekenis der gelijkenis.

De gelijkenis vertoont ons een herder die honderd schapen heeft, ze weidt in de woestijn en een van dezelve verliest, voor hetwelk hij zooveel liefde betoont, dat hij, de negen en negentig in de woestijn latende, het zoekt en het gevonden hebbende op zijne schouderen legt, met blijdschap naar huis brengt, zijne vrienden bijeen roept, om zich met

hem te verblijden. De bedoeling dezer gelijkenis is niet moeijelijk te vatten. Door dien mensch, die honderd schapen heeft, wordt hier verstaan de Heere Jezus Christus zelf. Van deze honderd schapen verliest de Herder *een* schaap. Dat eene schaap hebben we bij de verdere behandeling van onzen tekst nader te schetsen. Door dat verlorene schaap zijn te verstaan: tollenaren en zondaren, die ook duidelijk in de H. Schrift *verlorenen* en *verlorene schapen* van het huis Israëls genaamd worden. Omtrent de meening, wie door de negen en negentig andere schapen verstaan moeten worden, is groot verschil. In vs. 7 wordt er van hen gezegd dat ze zijn regtvaardigen, die de bekeering niet van noode hebben. Velen verstaan er door het geheel der Joden met de Pharizeën en Schriftgeleerden aan hun hoofd, die stonden tegenover de tollenaren en zondaren met wien de Heere Jezus zich gedurig inliet. Anderen houden ze voor eigen schapen van den Heere Jezus. Nog anderen willen er door verstaan hebben de geesten der volmaakt regtvaardigen in den hemel. Deze negen en negentig verlaat de herder en hij gaat naar het verlorene, totdat hij het vindt. Voorbeelden voor deze opzoekende liefde van Jezus betoond jegens tollenaren en zondaren, zijn genoegzaam uit de Heilige Bladeren aantegeven. En heeft de herder dat schaap gevonden, zoo legt hij het op zijne schouderen, is verblijd, keert huiswaarts en roept zijne vrienden te zamen, om zich met hem te verblijden. Hoe treffend wordt ons hier de zorg afgeteekend van dien grooten Herder Jezus Christus jegens de Zijnen, die Hij in Zijnen schoot draagt en in Zijne armen vergadert. Hoe juist wordt ons hier afgemaald al de arbeid dien de Heere Jezus ten koste legt aan de Zijnen in hunne begenadiging, als Hij hen komt te overtuigen van hunne kracht- en magteloosheid, van hunne geheele verlorenheid in hen zelven

en ze toerust met al die genade, om zich in Zijne armen te mogen werpen ten einde door Hem gedragen en gekoesterd te worden. Doch niet alleen dit, de Herder in onze gelijkenis is verblijd en wil, dat ook zijne vrienden en geburen met hem verblijd zijn. Ja waarlijk, groot is ook de blijdschap in Gods huis over verlorene zondaren, die als van den rand van een eeuwig verderf nog gered als uit de kaken des satans nog zijn gerukt geworden door Jezus. Wat wonder ook, dat de gansche schare der hemellingen (vs. 7) zich met Hem daarover verblijdt, en Hem den Heere daarvoor alle eer toebrengt voor dat groote werk dat Hij heeft volbragt.

Gelukkigen, die door den grooten Herder Jezus Christus met zoo vele teedere liefde gezocht, uit een anders eeuwig verderf gered en tot Zijne schaapskooi gebragt worden. Ja waarlijk, Hij doet Zijne schapen nederliggen in grazige weiden, Hij voert ze zachtkens langs zeer stille wateren.

Staan wij met het oog op een iegelijk zondaar, die door Jezus wordt behouden, stil naar aanleiding van onze gelijkenis, bij de volgende *drie* zaken, die hij in meerdere of in mindere mate hier leert kennen.

Hij leert zich kennen als:

verloren,
gezocht,
gevonden.

De zondaar, door Jezus behouden, is een *verloren* zondaar.

Meermalen wordt de zondaar in de Heilige Schrift in zijn natuurstaat een verlorene genaamd, eene uitdrukking waardoor ons zijn diepe ellendestaat wordt geschilderd waarin hij gevallen is door de zonde, waarin we reeds verkeeren van onze geboorte af aan. Verloren te zijn, dat wil zeggen: vervreemd te zijn van God en Zijne zalige gemeenschap.

Gewis, zoodanig is ook de mensch van nature, levende daarhenen zonder God in de wereld. Hij kent God niet, verduisterd als hij is in den verstande, heeft dus God ook niet lief. Integendeel, hij is afkeerig van God, een vijand, een hater Gods van nature, zoodat hij, terwijl hij daar in dien staat henen leeft, zegt met woord en daad: wijk van mij, o Heere! aan de kennisse uwer wegen heb ik geen lust. Verloren te zijn, het wil zeggen: te leven naar het goeddunken van zijn eigen hart. Hoort de Apostel Paulus in Rom. III den mensch in zijn natuurstaat beschrijven: er is niemand regtvaardig, ook niet een; er is niemand, die verstandig is; er is niemand, die God zoekt; allen zijn zij afgeweken, tezamen zijn zij onnut geworden, er is niemand die goed doet, er is ook niet tot een toe; hunne keel is een geopend graf; met hunne tongen plegen ze bedrog; slangenvenijn is onder hunne lippen; welker mond vol is van vervloeking en bitterheid; hunne voeten zijn snel om bloed te vergieten; vernieling en ellendigheid is in hunne wegen; en den weg des vredes hebben zij niet gekend; en er is geene vreeze Gods voor hunne oogen; want zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods. Sommigen dwalen op wegen van openbare zonde en goddeloosheid, baden zich in 't openbaar in allerlei ongeregtigheid, drinken de zonden met volle teugen in. Anderen leven uitwendig deugdzaam, zijn burgerlijk zeer godsdienstige menschen. Nog anderen zijn behalve dit, zeer ijverige menschen in de godsdienst, zijn met den Apostel Paulus, zooals hij was in zijn eertijds, groote ijveraars Gods. Nogtans leven ze allen daarhenen, dwalen allen als schapen en keeren zich een iegelijk naar zijnen weg. Verloren te zijn, het wil zeggen: onderworpen te zijn aan een eeuwig verderf. De bezoldiging der zonde is de dood. Vreesselijk vonnis dat daar uitgesproken is door den Heiligen God en dat regtvaardig

over den van Hem afgevallenen zondaar, die zelfs tegen zijnen Maker is opgestaan. De Apostel Paulus verklaart ons die ellende met deze woorden: de geheele wereld ligt verdoemelijk voor God. Verschrikkelijke ellende, waarin de mensch ligt gedompeld, waaraan hij is onderworpen; hij is in zijn Bondshoofd Adam een drieledigen dood gestorven: de *geestelijke* dood, zoodat hij vervreemd ligt van nature van alle ware, geestelijke leven in de gemeenschap Gods, de *ligchamelijke* dood, die hij ondergaan moet als ligchaam en ziel hier van elkander scheiden, en de *eeuwige* dood, dien hij eenmaal ondergaan zal, als hij onwedergeboren komt te sterven, bestaande in een tot straffe lijden een verworpen worden van voor het aangezichte des Heeren, een komen in die plaats, waarvan de Heilige Schrift zegt, dat aldaar de worm niet sterft en het vuur niet wordt uitgebluscht. Treurige toestand, waarin de mensch van nature verkeert, dat verloren zijn in zich zelven. Maar driewerf rampzalig, zoo de mensch voor dezen zijnen ellendenstaat verblind blijft, meent rijk en verrijkt te zijn en niet weet dat hij is arm en naakt, blind en ellendig, ja verloren in zichzelven voor tijd en eeuwigheid. Wordt hij hieraan niet ontdekt door de genade des Heiligen Geestes, wie weet hoe spoedig dan een prooi van het wild gedierte. Ja dit gewis, zoo hij niet krachtdadig, als het verloren schaap in onzen tekst, door den grooten Herder Jezus Christus wordt gezocht en gevonden. De zondaar dan ook, die wordt behouden, leert niet alleen dezen zijnen verlorenen toestand kennen, hoe hij in zich zelven red- en radeloos verloren ligt voor God, maar ook hoe hij door Jezus werd gezocht en door Hem gevonden, terwijl hij zelf nooit naar den Herder Jezus zoude gevraagd of gezocht hebben.

De zondaar door Jezus behouden, is dan in de *tweede* plaats, een *gezochte* zondaar. Heerlijk, liefelijk zoeken dat

de Heere Jezus de Zijnen doet in deze woestijnwereld. De zondaar, als het schaap, heeft het afzwerven lief, zal zelf ook nooit zijne voeten het eerst op den weg naar Jezus zetten. Hij ziet geene begeerlijkheid, geene noodzakelijkheid, zaligheid in Jezus. Waar de Heere echter door het licht des Heiligen Geestes zijne blinde oogen heeft geopend, daar leert hij het zalige, maar ook het noodzakelijke kennen van door Jezus gezocht te worden. In onze gelijkenis komt de Heere Jezus ons voor onder het beeld van een herder vol van ijver om het verloren schaap te zoeken en te mogen vinden. En gewis dien ijver voor de Zijnen heeft Hij betoond in alles. Die ijver blijkt ons uit hetgeen daar geschiedde door Hem in den eeuwigen Raad des Vredes, toen Hij intrad tusschen den Vader en den uitverkoren zondaar en zeide: Vader! laat Uw toornzwaard tegen Mij ontwaken, Ik heb lust om al Uw welbehagen te doen. Dien ijver heeft Hij betoond in Zijne menschwording, toen Hij vrijwillig troon en heerlijkheid verliet en arm wilde worden niet voor zichzelven, maar om armen rijk te maken en om verlorenen te zoeken en te zaligen. Dien ijver heeft Hij betoond in geheel Zijne omwandeling op aarde, zoodat de Schrift ons nu zegt: de vogelen des hemels hebben nesten en de vossen holen, maar de Zoon des menschen heeft niets daar Hij het hoofd op kon nederleggen. Inzonderheid blijkt ons Jezus ijver in dezen in Zijn lijden en sterven, als het bereidwillige Lam als Hij zich daarin openbaarde dat ter slagting werd geleid, als het schaap dat zijnen mond niet opendeed. Dat heerlijk: het is volbragt zoo zegevierend door Hem daar op Golgotha uitgesproken, wat anders predikt ons dat dan eene gewilligheid, een ijver in den grooten Herder voor Zijne schapen om hen te redden, te zoeken, te zaligen en dat zonder wederga. Doch om nader te spreken, Zijne opzoekende liefde ten aanzien der verlorene scha-

pen van het huis Israëls, Hij betoont ze nog dagelijks aan de Zijnen. En vraagt ge hoe Hij de groote en goede Herder de verlorene schapen opzoekt?

Hij opent dan hunne blinde zielsoogen voor het groote gevaar en de ellende, waarin ze verkeeren. Hij ontdekt ze door Zijne genade en de kracht des Heiligen Geestes aan hunnen geheel verlorenen toestand, zoodat ze leeren zien op welk eenen weg ze zich bevinden, den breeden weg namentlijk die ten verderve leidt, een weg des doods, zoodat ze verlegen leeren uitzien en vragen naar redding en zeggen: wat moeten wij doen om zalig te worden. Levend gemaakt door den Heiligen Geest, verlaten zij vroegere dwaalwegen, ontvlugten de wereld en zoeken gemeenschap met allen die den herderstaf van Jezus kennen en liefhebben. Zij leeren de zondige weide dezer wereld, die in het booze ligt ontvlieden, aangezien zij in dat alles niets anders dan den dood aanschouwen en zoeken naar datgene wat vroeger hun een last was. Zoo ijverig zij eertijds waren in het zich afwenden van den Heere, zoo gebonden gevoelen ze zich nu aan Hem, aan Zijne genade en al het heil in Hem alleen te vinden. Zij worden nu een gewillig volk ten dage Zijner heirkracht en hebben een welgevallen aan Hem, aan Zijne weide, aan de stille wateren waar langs Hij de Zijnen leidt, aan al Zijne schapen. Het wordt hun door Zijne bewerkende genade hoelangs hoemeer behoefte digt bij dien eenigen waren Herder te mogen schuilen, en onder de schaduwe van Hem zich te mogen versteken tegen alle hitte van Gods toorn tegen hunne zonden. Zij wenschen Hem nu door Zijne kracht, vooral in den eersten tijd Zijner opzoekende liefde, te volgen langs alle wegen, van Hem te getuigen tot allen als den eenigen en onmisbaren Herder, buiten wien het eeuwig verloren, bij wien het eeuwig zalig is. Doch vraagt ge, heeft Hij de Heere de magt om ver-

lorenen te zoeken en te zaligen? Voorzeker, Hij is de magtige en volkomen geregtigde, om zulk een groot heil te schenken. De Vader heeft Hem daartoe de magt gegeven en gezalfd met den Heiligen Geest, om te wezen Profeet, Priester en Koning ten nutte van al de verlorene schapen van het huis Israëls. Hij heeft zich dat regt volkomen verworven door Zijn volbragt Middelaarswerk, ze gekocht door Zijn dierbaar bloed en ze zich alzoo ten eigendom gemaakt.

Doch genoeg. Heil de verlorenen in zich en door Jezus gezocht. Jezus de goede Herder, Hij zoekt tot dat Hij ze vindt. Veel omvattende zaak dat *gevonden zijn* door Jezus. Waar zulks met bewustheid voor het eigen hart mag gekend worden, daar worden de zaligste genietingen gesmaakt. Daar worden ze, die het ervaren, verlost van de grootste ellende en gebragt tot de hoogste heerlijkheid. Zij worden verlost van de vreesselijke slavernij des Satans, immers Jezus Christus de Heere heeft dien sterkgewapenden gebonden. Daartoe, zegt Johannes, is de Zoon Gods geopenbaard, opdat Hij de werken des duivels zoude verbreken. Doch niet alleen dit, ze worden dan ook verlost van de dienstbaarheid der zonde, verkocht onder de zonde als zij zijn van nature. De zonde is niet meer hun element, hun leven gelijk vroeger; ze leeren strijden tegen haar, om van haar geweld en invloed hoe lang hoe meer verlost te mogen worden. Zij worden dan ook voorts vrij van den vloek der Wet, van het oordeel der eeuwige verdoemenis, want in Christus die hen verlorenen heeft gezocht en gevonden is geene verdoemenis meer. En wie is bij magte al de ellende te noemen, waarvan de Heere Jezus Zijne in zichzelven diepverlorene gunstgenooten verlost? Doch ook maakt Hij ze allen deelgenooten aan groote zaligheid. Hij herstelt in hen het verloren beeld van God en geeft hun den Geest der aanneming tot kinderen.

Dit heil wordt in hen vergroot door den geestelijken vrede, dien ze nu smaken mogen en die alle verstand te boven gaat. Tot dat heil en die zaligheid worden ze voorts bewaard in de kracht Gods, en ontfangen daarvan de allerkrachtigste verzekering, zooals Paulus daarvan getuigt: in welken gij ook, nadat gij geloofd hebt, zijt vergezeld geworden met den Heiligen Geest der belofte, die het onderpand is van onze erfenis, tot de verkregene verlossing, tot prijs zijner heerlijkheid. En wordt die zaligheid door alle gezochte en door Jezus gevondene zielen hier nog maar in de beginselen genoten, hoe heerlijk, onuitsprekelijk groot eenmaal de volle oogst die in de toekomst voor hen is weggelegd. Dat heil zal reeds onmiddelijk na den dood zijn aanvang nemen in het hemelsch Paradijs hierboven, want zalig zijn de dooden, die in den Heere sterven van nu aan, zegt de Geest, want zij rusten van hunnen arbeid; maar eenmaal nog volkomener worden als ook de ligchamen ten dage der algemeene verrijzenis met hunne zielen vereenigd zullen worden en dan de geloovigen, eeuwig verheerlijkt, volmaakt zullen gezaligd worden. O eeuwig wonder van Jezus liefde! Gij, verlorene doch door Jezus gezochte en gevondene in ons midden! gij laagt daar voor Hem neder en Hij zag u aan. Gij laagt in uwen bloede, op het vlakke des velds en Hij zeide tot uwe ziele: leef. Ja waarlijk, hier moogt ge wel uitroepen en kunt ook niet anders dan betuigen: heb Ik ook hier gezien naar dien, die naar mij omzag, die zich over mij dood- en doemschuldige heeft ontfermd? Gij waart verloren, doch Hij de Heere zocht en vond u.

Ps. LXXXIX: 8.

Heerlijk een heil dat het deel is van den door Jezus

gezochten en gevondenen zondaar! Kennen wij het, mijne Hoorders? Weten ook wij het wat het zegt: door Jezus als verloren zondaar gezocht en gevonden te zijn? Doch wat zeg ik; de groote vraag zal vooraf moeten gaan: Kennen wij ook door genade onzen diep verlorenen toestand door de zonde? Hoevelen die hieraan geene kennis hebben en dus daarhenen leven, zonder ware, opregte behoefte aan Jezus en den rijkdom Zijner genade. Sommigen baden zich in de ijdelheden dezer wereld, in de zonde en de goddeloosheid.

Het juk van Jezus, de staf van dien grooten Zieleherder is te zwaar in hunne schatting dan dat zij diè zouden begeeren voor zich. Anderen spreken van den naam van zondaar, doch zijn bezet met enkel eigen waan en eigene geregtigheid. Zij steken zich in een kleed van eigene godsdienst en kennen geene ware behoefte aan den mantel van Christus geregtigheid, zijn ook nog nooit als gansch verlorenen aan de voeten van Jezus gekomen. Nog anderen stemmen volkomen toe den weg waar langs de zondaar behouden kan worden namentlijk: in en door Jezus alleen uit vrije genade, maar eene dadelijke onderhandeling met Jezus kennen ze niet, hoe noodzakelijk, onmisbaar ook. Rampzalige staat, waarin die mensch leeft en verkeert, die daar henen gaat zonder Jezus, zonder hope voor de eeuwigheid! Het is een verloren staat, een staat des verderfs en die gewisselijk, zonder hier ware vernieuwing des harten te leeren kennen door God den Heiligen Geest, eene eeuwige verdoemenis zal ten gevolge hebben. Zegt mij, mijne Hoorders! die nog verstoken zijt van de groote zaak in onzen tekst u voorgelegd, hebt ge dan vrede met uwen weg waarop gij voortwandelt? Weet toch dat eenmaal uw levenseinde nadert en ge dan verschijnen zult voor den grooten Regter van levenden en dooden. Nu nog stellen wij Hem u voor

in zijne schoonheid, beminnelijkheid, algenoegzaamheid en reddende liefde die Hij aan verlorenen in zichzelven wil verheerlijken, en dan in dien grooten dag als Hij verschijnen zal op de wolken zal gezegd worden tot allen die hier niet voor Hem hebben willen bukken onder Zijnen beminnelijken Herderstaf: breng ze hier en sla ze dood voor Mijne voeten. Arme zielen! och! neemt toch ter harte de vele roepstemmen, waarmede de Heere nog tot u nadert. Nog klopt Hij aan de deur van uw harte. Hebt ge behoefte aan Zijne genade, doch gevoelt ge u zoo onwillig en onmagtig om tot Hem te komen, o vraagt Hem dan dat Hij door Zijne genade u trekke en bewerke tot die groote zaligheid. Ellendigen, verlorenen, Hij heeft ze nog nooit afgewezen. Er is ook nog nooit een waarlijk ellendige aan Zijne voeten omgekomen. Bedenkt daarom nog in het liefelijk heden van genade wat tot uwen vrede dient. Ja, haast u om uws levens wille.

En gij door Jezus gezochte en gevondene zielen in ons midden! Groot het voorregt, waarin ge u verblijden moogt. Kunt ge uwe zaligheid niet steeds met evenveel helderheid bezien, èèn ding toch weet ge dat, als Jezus niet het eerst naar u had komen zoeken, gij hoe langs hoe verder van Hem waart afgedwaald. Het vrije zijner opzoekende zondaarsliefde is u dierbaar. Hoe is het nu dagelijks gesteld met u in uwe betrekking waarin ge nu tot Hem zijt gekomen, sedert Hij Zijn herderlijken staf ook over u kwam te zwaaijen? Mag er nog al dagelijksche binding, aankleving aan Hem en Zijne genade zijn? Wordt Hij u ook al bij den dag onmisbaarder? Gewisselijk leert ge bij den dag meer en meer uwen diep verlorenen staat kennen. Waar ge bij den aanvang wel overtuigd werd door Zijne genade en den Heiligen Geest van uwe zonde en ongeregtigheid, daar leert ge nu meer en meer de diepte peilen van den

ellendestaat, waarin ge verzonken ligt door de zonde en uzelven meer en meer red- en radeloos verloren schatten aan uwe zijde. Meent ge nu dikwerf nog bij de ontwaring van zoovele zonden en ellenden in u, waarvoor nu door de kracht des Heiligen Geestes uwe oogen geopend mogen worden en die ge in den beginne niet opmerktet, dat het nog met u eene verlorene zaak zal zijn, geen nood, vermoeide en onder het pak uwer zonden beladene ziele! geene regtvaardigen maar goddeloozen roept Hij tot bekeering, geene geredden, die zich in eigene schatting gered wanen, maar hulpeloozen, verlorenen in zichzelven die geene verwachting meer van zich koesteren wil Hij tot Redder wezen. Hij is een God en Zaligmaker die zich wendt tot het gebed desgenen die gansch ontbloot is. Zijn er in uw midden die zichzelven gedurig nog afvragen: wist ik maar dat Jezus mij zocht? Mij dunkt als ge let op hetgeen Hij u deed ondervinden, wat Hij aan uwe ziele heeft willen doen, zoo kunt ge het toch weten. Het verschil tusschen het eertijds en het heden is te groot om te mogen vervallen in de miskenning van het Godswerk, van het werk der opzoekende liefde van Jezus aan u verheerlijkt. Neen de gebondenheid die ge in u ontwaart aan Jezus en Zijne genade verraadt immers reeds een ander, een nieuw leven in u, een leven dat ge zelf nooit in u zoudt hebben willen of kunnen werken maar door Zijne genade in u gewerkt is. Och! smeekt dan om licht des Geestes tot opklaring en wegneming van zoovele donkere nevelen die daar nog over uwe ziele liggen uitgespreid; smeekt ook vooral om versterking in de genade, om opwassing opbouwing, in dat allerheiligst geloof in Jezus Christus den Heere. Nooit toch heeft Hij nog tot den huize Jacobs gezegd: zoek mij te vergeefs.

Erkent voorts Zijne genade en liefde aan u betoond. Leert ge u bij den voortgang hoe langs hoe meer arm bevinden

aan uwe zijde en ontbloot van alles, hetzij u veel behoefte des harten Hem den Heere dan te smeeken dat Hij uwe lippen opene opdat uw mond Zijn lof vermelde. Zoekt bovenal vele vruchten te dragen Hem uw Verlosser en Zaligmaker alleen tot eere. Let daartoe op de bede der Bruidkerk, die ook geene kracht of iets in zich had, die zich magt- en krachteloos gevoelde, en die daar smeekte: o Fontein der hoven, put der levende wateren, die uit Libanon vloeijen! ontwaak, Noordewind! en kom, gij Zuidewind! doorwaai mijnen hof, dat Zijne specerijen uitvloeijen.

Heil uwer, zoo Davids taal veel de uwe mag zijn, de Heere is mijn Herder, mij zal niets ontbreken. Neen, die Hem toebehoort, heeft met en in Hem alles. Nog weinige dagen of uren en de woestijnreize is geëindigd. Dan ontfangen daarenboven in de woningen des heils om met alle gezaligden daar eeuwig de liefde van Jezus te bezingen, van Hem die u zocht en vond. Amen.

Ps. XXIII: 1.

VI.

LEERREDE

OVER

TITUS II: 11–14.

Ps. CV: 3.

Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof en dat niet u, het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme. Zoo spreekt, mijne Hoorders! de Apostel tot de heiligen te Epheze. Aan deze genade hadden ze alles te danken. Deze genade maakt ook de grondleer uit van geheel het Evangelie. Wanneer wij onszelven leeren kennen in onzen zondigen, goddeloozen, dood- en doemschuldigen toestand, waarin wij verkeeren van nature, dan ook ontstaat door goddelijke genade in de ziel uitgestort een heilbegeerig verlangen om die genade, dat zalig worden uit genade ook voor onszelven te leeren kennen. Deze waarheid door den Apostel geuit is de grondslag waarop het gebouw onzer zaligheid in deszelfs begin, voortgang en voltooijing rusten moet, zullen wij hier den waren troost genieten en niet eenmaal voor de eeuwigheid bedrogen uitkomen. Die waarheid verdient onzer aller behartiging, daar wij ook allen onverschillig wie er het hoogste belang bij hebben. Die waarheid behoort regt door ons verstaan te worden hetgeen niet geschieden kan dan door de voorlichting des Heiligen Geestes. Komt, smeeken wij dan den Heere, eer wij verder elkander eenige oogenblikken zullen bepalen bij een gedeelte van Gods woord, om het licht des Heiligen Geestes voor spreker en hoorders.

GEBED.

PSALM XXV: 2.

TEKST: TITUS II: 11—14.

»Want de zaligmakende genade Gods is verschenen aan alle »menschen, en onderwijst ons, dat wij de goddeloosheid »en de wereldsche begeerlijkheden verzakende matig en »regtvaardig en godzalig leven zouden in deze tegen-»woordige wereld; verwachtende de zalige hoop en ver-»schijning der heerlijkheid van den grooten God en onzen »Zaligmaker Jezus Christus; die zichzelven voor ons ge-»geven heeft, opdat Hij ons zoude verlossen van alle »ongeregtigheid en zichzelven een eigen volk zou reinigen, »ijverig in goede werken."

In deze zoo heerlijke verzen doch tevens beteekenisvol bezigt de Apostel eenige krachtige drangredenen om den mensch tot de beoefening van ware deugd en van al de voorgestelde pligten in de voorafgaande verzen te overtuigen. Geen krachtiger middel dat de mensch aan God verbindt dan Gods liefde jegens hem. Deze liefde, als verbindings-middel in Gods hand om ons aan God te verbinden, wordt zooveel te meer gevoeld en besefd, als het zielsoog ontsloten is voor eigene ellende en strafschuldigheid voor God. Op dezen grondslag hebben reeds de Heidenen hunne tempelen gesticht en altaren gebouwd. Nooit ook vond Israël zich meer aangevuurd tot liefde jegens Jehovah, dan wanneer het de stralen van Gods toegenegenheid en gunst in Jeruzalems heiligdommen zag doorschitteren. En nergens wordt deze waarheid ons klaarder geleerd dan onder de bedeeling

van den Nieuwen dag. Daar is het te ontdekken, zoo duidelijk als maar mogelijk en noodzakelijk is, hoe er voor arme, ellendige, van God afgevallene zondaren genade en vergeving bij God is; hoe God betoond heeft dat Hij zonder krenking van eene Zijner deugden een zondaar eeuwig met Zijne genade en goedertierenheden wil en kan omringen, omdat Hij in het vleesch is verschenen, de Heere Jezus Christus, Wiens volmaakte lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid aan Gods regt heeft voldaan en een oceaan van genade heeft geopend.

Deze weldaad dan bij uitnemendheid onder de vele anderen die hij nog geniet van den hemel, behoort den mensch tot reine liefde jegens God, tot betrachting van alle heiligheid te bewegen. Op dezen grond nu was het dat de eerste kruisgezanten van Jezus in al hunne vermaningen de menschen tot bekeering en geloof zochten te leiden. Zoo deed de Apostel ook in het 3de Hst. van onzen brief vs. 2—5, zoo doet hij ook in onzen tekst. Immers heeft hij in de voorafgaande verzen van vs. 1 tot vs. 10 ieder mensch bescheiden zijn pligt aangewezen hoe ze zich te gedragen hadden in handel en wandel, zoo wendt hij nu tot drangreden van zijne vermaningen Gods verschenene genade aan; want, zegt hij, de zaligmakende genade Gods is verschenen aan alle menschen. Staan wij dan nader eenige oogenblikken stil bij deze woorden van den Apostel door ons tot tekst gekozen en zien wij in dezelve uitgedrukt:

de groote heilsopenbaring Gods in Christus Jezus.

Onderzoeken wij nader met het oog op onzen tekst:

A. naar haar *oorsprong.*

B. naar haar *karakter.*

C. naar haar *omvang.*

D. naar haar *aard* en *wijze van werking.*

E. naar haar *zegepraal.*

F. naar haar *einddoel*.

In de *eerste* plaats onderzoeken wij naar den *oorsprong* dier groote heilsopenbaring Gods in Christus Jezus. Paulus spreekt in onzen tekst van zaligmakende *genade Gods*. Zie hier den oorsprong uitgedrukt. Het woord: *genade* komt dikwerf in de Heilige Schrift voor, beteekent oorspronkelijk: gunst, bevalligheid enz. De *genade Gods* verstaat daardoor op bijbelsch gebied die onbegrijpelijke, al- en tevens vrijmagtige wil in God, waardoor God alleen om redenen in zichzelven den verloren, dood- en doemschuldigen zondaar buiten en tegen alle verdienste in wil verlossen uit den staat der hoogste ellende waarin hij door de zonde ligt gezonken en stellen tot een erfgenaam des eeuwigen levens, terwijl de Apostel hier in onzen tekst in het bijzonder schijnt te doelen op de heilzame uitwerking van dat genadige voornemen in God, zoodat nu èn Jood èn Heiden, na de openbaring dezer genade zich tot één ligchaam zien vereenigd om Hem dien grooten Verbonds-God te loven en te verheerlijken. Vraagt ge, hoe verheerlijkt God nu die genade aan en in den zondaar, hoe volvoert Hij nu dit Zijn voornemen in den zondaar, we wijzen u dan op dat groote werk der vernieuwing van het menschelijk hart door God den Heiligen Geest. Waar dit mag plaats vinden, daar wordt ervaren wat die genade behelst, wat het in heeft met haar begiftigd te worden. En met regt mag èn dat voornemen in God èn de uitwerking dier genade in het hart van den zondaar: *genade* heeten, omdat het enkel Gods liefde en welbehagen is, weshalve de zondaar verlossing van het hoogste kwaad en deelgenootschap aan het hoogste goed hier aanvankelijk en eenmaal eeuwig ontfangt.

En was dit reeds alzoo voor de geloovigen onder den ouden dag, hoeveel te meer nu onder de bedeeling van het Nieuwe Verbond. Genade was het reeds voor Israël

dat God hun het leven beloofde in den toekomstigen Borg; maar nu, nu de Zone Gods is verschenen in het vleesch, door Zijne borgtogt verlossing van de magt, heerschappij en gevolgen der zonde en het regt ten eeuwigen leven heeft aangebragt en verworven en God dat alles op het allervriendelijkst laat aankondigen, nu inzonderheid mag èn dat voornemen in God èn deszelfs openbaring zoo luistervol den naam van *genade* dragen. Daarom zegt ook Johannes: de Wet is door Mozes gegeven, maar de genade en waarheid is door Christus Jezus geworden.

In de *tweede* plaats staan wij eenige oogenblikken stil bij het *karakter* dier heilsopenbaring Gods in Christus Jezus. Het karakter is *zaligmakend* volgens onzen tekst. Van waar deze genade Gods zaligmakend? Omdat zij is de bron van alle zaligheid. Gods genade is het alleen die den zondaar verlost van het eeuwig verderf en brengt tot de hoogste zaligheid. Het zalig worden uit genade het is, zegt Paulus elders, niet uit u het is Gods gave, niet uit de werken opdat niemand roeme, daar de zondaar niets heeft om God toe te brengen, geen penningske om zijne groote schuld te betalen. God maakt ons zalig zegt hij Hst. III. van dezen brief niet uit de werken der regtvaardigheid die wij gedaan hebben, maar naar Zijne barmhartigheid. En wederom elders: zoo is het niet meer uit de werken, anderzins is de genade geene genade meer.

Deze genade Gods, zooals die nu onder het Nieuwe Verbond is openbaar geworden in Christus Jezus en nog, heet zaligmakende genade omdat nu geen vleesch uit de werken der Wet geregtvaardigd wordt, maar alleen Gods genade de eenige bron is waaruit de groote zaligheid voortvloeit, namentlijk verlossing van alle kwaad en deelgenootschap aan het hoogste goed.

Onderzoeken wij in de *derde* plaats naar haar *omvang*. De

omvang dier heilsopenbaring Gods in Christus Jezus wordt door den Apostel aldus uitgedrukt: is verschenen aan alle menschen. Het oorspronkelijke woord hier vertaald met: *is verschenen*, kan ook en zeer juist overgezet worden aldus: *is aangelicht*.

Wat wil de Apostel met deze uitdrukking zeggen? Dit namentlijk, dat die onnaspeurlijke, zaligmakende genade Gods in Christus Jezus door eene bijzondere openbaring namentlijk door Gods heilig woord ten duidelijkste is openbaar geworden, onnaspeurlijk en verborgen als zij is voor het licht der rede of der natuur. Voor het licht der rede immers is het onnaspeurlijk, onmogelijk om zulk eenen weg ooit uit te vinden waar langs de zondaar regt zou krijgen om tot Gods genade te geraken; maar alleen uit de geopenbaarde waarheid wordt ons deze genade openbaar hoe God, hoewel Hij den schuldigen geenszins onschuldig houdt, hem nogtans naar Zijn souverein Welbehagen in den Zoon Zijner liefde van alle verdiende straf wil bevrijden en zaligmaken. Deze zaligmakende genade is verschenen het eerst aan onze stamouders Adam en Eva in het Paradijs in de belofte Gen. III: 15: En Ik zal vijandschap zetten tusschen u en deze vrouw, en tusschen uw zaad en tusschen haar zaad, datzelve zal u den kop vermorzelen, en gij zult het de verzenen vermorzelen. Voorts aan Sem, Gen. IX: 26; aan Abraham, Gen. XII: 3; aan Juda, Gen. XLIX: 10; aan David, 2 Sam. VII: 16 enz. totdat, toen de volheid der tijden daar was, deze genade helderder en duidelijker dan ooit is zigtbaar geworden en verschenen te weten in en door de verschijning van Jezus Christus Gods Zoon in het vleesch, die lijdende en stervende het heerlijkst licht heeft verspreid over den onnaspeurlijken rijkdom van Gods genade voor vloek- en doemwaardige zondaren. Deze genade nu is verschenen aan *alle menschen*. Vele tegenstanders van de leer

onzer Gereformeerde Kerk op grond van Gods heilig woord dat namentlijk het doel van Christus lijden en sterven dit was om de uitverkorenen met God te verzoenen, en voorstanders dezer meening dat de krachtdadige uitwerking van het verzoenend bloed des kruizes tot wegneming van schuld en zonde en dadelijke schenking van het geestelijke leven gekomen is tot *alle* menschen hoofd voor hoofd, meenen in dezen onzen tekst een krachtig bewijs te vinden voor de waarheid van deze hunne stelling. Gelijk dit geheele gevoelen der algemeene verzoening vreemd is aan de Heilige Schrift, heeft nogtans het menschelijk vernuft getracht gronden voor hetzelve te kunnen vinden in de Heilige Bladeren. Ook met onzen tekst vermaakt men zich en meent daarvoor alleen de voorstanders eener bijzondere verzoening genoegzaam uit het veld te kunnen slaan. Doch, eilieve! waar blijft ge met het verband van den tekst? Toont juist het verband niet aan dat wij aan *allerlei soort* van menschen hebben te denken, van wat rang of stand ook in plaats van aan alle menschen *hoofd voor hoofd?* Waar de Apostel in de voorafgaande verzen duidelijk zijne vermaningen rigt tot ouden en jongen, mannen, vrouwen, dienstknechten enz., voegt hij er deze drangreden bij: want de zaligmakende genade Gods is verschenen aan alle menschen, waardoor hij dus wil te kennen geven dat op het gebied dier genade Gods in Christus Jezus, vooral zooals nu deze verschenen is onder de bedeeling van den Nieuwen Dag, alle onderscheid tusschen rang en stand in de maatschappij is vervallen, en het dus eene genade Gods in Christus Jezus verschenen aan allerlei soort van menschen.

Ook kunnen wij, hoewel zulks minder is met het oog op het verband van den tekst, de woorden: *alle menschen* alzoo verklaren dat de Apostel daarmede heeft willen zeggen dat de bedeeling dezer genade zich nu onder het Nieuwe

Testament niet meer tot *een* volk heeft uitgestrekt zooals onder den Ouden Dag alleen tot Israël, maar nu tot *alle* volken der aarde, zoodat èn Heiden èn die van het Moorenland zich mede in de verschijning dier genade mogen verblijden. Doch genoeg, we gaan over in de *vierde* plaats tot den *aard* en de *wijze van werking* dier heilsopenbaring. We vinden dit nader aangegeven door den Apostel in het 12de vers van ons teksthoofdstuk: en onderwijst ons, dat wij, de goddeloosheid en de wereldsche begeerlijkheden verzakende, matig en regtvaardig en godzalig leven zouden in deze tegenwoordige wereld. Het is Paulus niet genoegzaam aan te toonen dat deze genade Gods is verschenen, maar ook met welk oogmerk, namentlijk dat wij, de goddeloosheid en de wereldsche begeerlijkheden verzakende, matig en regtvaardig en godzalig leven zouden in deze tegenwoordige wereld. Gods zaligmakende genade onderwijst ons. Heerlijk oogmerk! Zij doet dit wanneer zij den mensch den weg des levens en der geregtigheid leert, wat hem hier te doen zij, hoe hij te handelen en te wandelen heeft overeenkomstig de liefelijke en zalige leer van den Heere Jezus Christus, wanneer zij voorts zuigelingen met melk en jongelingen, mannen in de genade met vaste spijze komt te voeden. En vragen wij voorts wat die genade onderwijst, ge vindt zulks nader in vs. 12 uitgedrukt. ' Zij onderwijst ons dat wij de goddeloosheid enz. verzakende. Goddeloosheid is die zonde, waardoor de mensch van God afwijkt, los van God is, zonder eenige liefde tot God, vervuld met haat tegen God. Het andere dat de mensch verzaken leert bij het ontfangen der zaligmakende genade Gods zijn de wereldsche begeerlijkheden. De begeerlijkheid is of goed of kwaad al naardat het voorwerp goed of kwaad is dat men begeert.

Het was eene goede begeerte die Asaph ontboezemt Ps. LXXIII, het is mij goed nabij God te wezen, terwijl daar-

entegen de begeerte waarop Paulus in een zijner brieven doelt zonde was. Vòòr den val in het Paradijs was 's menschen begeerte rein en goed. Alles in hem strekte zich daarhenen om God Zijnen Schepper te eeren en te verheerlijken.

Door en na den val heeft deze begeerte eene geheel tegenovergestelde rigting genomen. De begeerten van den mensch zijn enkel en alleen kwaad geworden, geneigd als de mensch is van nature om zijne vleeschelijke lusten alleen te koesteren. Paulus spreekt hier van *wereldsche*, Petrus ergens van *vleeschelijke* begeerlijkheden. Deze allen nu onderwijst de genade Gods te verzaken, zich niet gemeenzaam met haar intelaten, ze niet te koesteren, maar zich aan haar te onttrekken, tegen haar te strijden. Voorzeker dit eene vrucht van het onderwijs der zaligmakende genade Gods alleen, daar vleesch en bloed zulks niet leert, maar geheel vijandig is tegen en afkeerig van een strijden tegen en verzaken van de goddeloosheid en de wereldsche begeerlijkheden. Doch die genade Gods onderwijst dit niet alleen, maar ook zoo gaat de Apostel voort, dat wij matig en regtvaardig en godzalig leven zouden in deze tegenwoordige wereld. Ziehier drie woorden, die de drie hoofdbestanddeelen uitmaken van de roeping van den begenadigden zondaar, en wel hoe hij zich te gedragen heeft tegenover zichzelven, tegenover zijn naaste, tegenover God. Door matigheid vervult de Christen zijne roeping tegenover zichzelven, zijnde die deugd in het christenleven, die behoort doorteschitteren in zijne ligchamelijke en geestelijke bewegingen. De regtvaardigheid is die andere deugd door den christen te betrachten, die hem zich doet gedragen tegenover zijn naaste naar luid van 's Heeren bevel: al wat gij wilt dat u de menschen zouden doen, doet hun ook alzoo. De godzaligheid, het is het tegenovergestelde aan goddeloosheid, wil zeggen een

volzijn van God, van liefde tot Hem en al Zijne heerlijke deugden en volmaaktheden, ten einde Hem meer en meer te leeren kennen en dienen. Tot de beoefening dezer drie heerlijke deugden in het christenleven heeft de mensch alle bekwaamheid verloren in den val van zijn Bondshoofd Adam, dood als hij is door de misdaden en de zonden, onbekwaam tot alle geestelijk goed. Heil de genade Gods nu in Christus Jezus verschenen. Zij en zij is het ook alleen, die het verloren beeld Gods in den zondaar herstelt, die hem toe rust bij aan- en voortgang met al die genadegaven om zijne heilige roeping te kunnen vervullen. Door die genade wordt het verstand verlicht, worden de hartstogten geregeld en de wil door een liefdendwang alzoo overgebogen, dat hij niets anders wil dan wat Gods genade wil, namentlijk matig, regtvaardig en godzalig leven in deze tegenwoordige wereld. Paulus spreekt van deze tegenwoordige wereld, en daardoor verstaat hij den gauschen tijd des levens hier beneden, dien de begenadigde zondaar hier op aarde nog heeft te doorleven. — In de *vijfde* plaats staan wij nog kortelijks stil bij de *zegepraal* dier heilsopenbaring Gods in Christus Jezus, waarvan de Apostel in onzen tekst spreekt. Deze drukt hij uit in vs. 13 van onzen tekst. Deze zegepraal bestaat in eene verwachting der zalige hoop en verschijning der heerlijkheid van den grooten God en onzen Zaligmaker, Jezus Christus. Het voorwerp der verwachting van hem, die door de zaligmakende genade Gods wordt onderwezen, is de zalige hope en verschijning enz. De hope waarvan hier de Apostel spreekt, bestaat in eene verwachting van toekomst, geluk en heil, naar welks bezit het verlangen der ziel zich uitstrekt, terwijl wij hier door de hope meer in 't bijzonder de gehoopte zaak hebben te verstaan, het heilgoed der eeuwige zaligheid, hetwelk in de hemelen is weggelegd, de volle genieting van die hemelsche erfenis.

Deze hope, of dat gehoopte heil mag met regt eene *zalige* hope heeten, omdat de beërving van dat eeuwig heil bestaan zal in een verzadigd worden met Gods beeld, in een zich baden in eene zee van hemelsche genietingen. Het andere deel van het voorwerp der verwachting van een begenadigd zondaar is de verschijning der heerlijkheid van den grooten God en onzen Zaligmaker, Jezus Christus. Aan welk eene verschijning hier te denken valt? Aan deze namentlijk, als de laatste Engel zal gebazuind hebben en de kerk Gods de volle bezitting der erfenis haar toegezegd zal genieten. Al dat heil verwacht de begenadigde zondaar. Het is maar niet waarschijnlijk, doch steunende op zekere gronden dat die zegepraal eenmaal zijn deel zijn zal.

De Heilige Geest hem geschonken, is hem het onderpand zijner erfenis. Deze hoop is hem als een helm des heils en der zaligheid. Daarmede aangegord, vermag hij veilig den strijd aantebinden tegen zijnen driehoofdigen vijand, trotseert hij ook zijnen laatsten vijand den dood, zoodat hij waar die verwachting levendig mag zijn in het hart zegt met Job: al doodde mij de Heere, nogtans zou ik op Hem hopen. In de *zesde* of *laatste* plaats, staan wij nog eenige oogenblikken stil bij het *einddoel* der groote heilsopenbaring Gods, ook in onzen tekst te lezen, hetwelk wij in vs. 14 in onzen tekst door den Apostel uitgedrukt vinden, namentlijk deze woorden: Die zichzelven voor ons enz. Het einddoel dan van deze heilsopenbaring Gods is om den zondaar te verlossen van alle ongeregtigheid, en voorts om zich een eigen volk te reinigen, ijverig in goede werken.

Christus komst in het vleesch, in Wien de zaligmakende genade Gods is verschenen op het allerluisterrijkst, had niet ten doel om gediend te worden, maar om te dienen en Zijne ziel te geven tot een rantsoen voor velen. De mensch van nature een dienstknecht des Satans en der zonde. Van

deze slavernij kan de zondaar niet verlost worden dan door de betooning van zulk eene gehoorzaamheid, als de Wet Gods eischt en de gekwetste Majesteit Gods vordert. Christus zoenbloed nu was dat rantsoen, aangezien Hij eene volkomene gehoorzaamheid heeft betoond en genoegdoening heeft teweeggebragt aan de goddelijke geregtigheid, vooral aan de Zijnen. Doch zich ook een eigen volk te reinigen, ijverig in goede werken, zie hier het tweede deel van het heerlijk doel dier bedeeling der genade Gods. Een eigen volk, verstaat hierdoor al degenen die zaligmakende genade Gods ervaren en geene vreemdelingen meer zijn aan de zalige hope en verschijning der heerlijkheid van Jezus Christus. Voor dezen heeft de Heere Jezus Christus zich overgegeven en wel tot in den dood des kruizes. Hen heeft Hij gekocht met Zijn bloed en bezit Hij als Zijn eigendom, als een volk uit alle geslachten en volken en talen en natieën. Te voren dienden ze den Satan, nu zijn ze dienaren van Jezus Christus door Zijne genade, op grond van Zijne zoenverdienste. Een volk, ijverig in goede werken. Zulks drukt uit, welke groote beminnaars dat volk behoort te wezen en ook is van goede werken. Des Heeren volk, begenadigd als het is met groote genade, gekocht niet door goud of zilver, maar door het dierbaar bloed van Christus Jezus, als van een onbestraffelijk en onbevlekt lam, behoort ijverig te zijn in goede werken, Zijn licht in woord en daad te laten schijnen en te verkondigen de deugden desgenen, die hen uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht. Gevoelt dat volk in zich geene kracht om eenig goed werk van of door zichzelven te volbrengen, het weet ook dit dat de zaligmakende genade Gods volkomen in en tot dat alles berekend is, en de Bruidbede derhalve onmisbaar is voor hen om de Noorde en Zuidewinden des Geestes ter doorwaaijing hunner geestelijke hoven.

Ps. CXIX: 3.

Heerlijk de bedeeling, waaronder wij leven, nu de zaligmakende genade Gods is verschenen. Welk een invloed heeft zulks nu op ons? Hoevelen die onder dat liefelijk, zaligmakend genadelicht leven en toch nog in de duisternis wandelen! Zij haten het licht der verschenene genade Gods in Christus en willen niet door dat licht verlicht worden uit vrees dat hunne werken der duisternis openbaar zullen worden. Anderen spreken ook van deze zaligmakende genade Gods alsof zij door haar alleen wenschen zalig te worden, terwijl zij heimelijk bouwen op eene eigene geregtigheid. Met eenen pharizeeuwschen trots bogen ze op hunne eigene godsdienst, op hun lezen, bidden enz., zaken die op zichzelve genomen niet af te keuren zijn maar niet de minste grond mogen worden van onze hope voor de eeuwigheid, daar de genade Gods in Christus anders ophoudt genade te zijn.

Treurige toestand waarin velen voortleven. Hoe wenschelijk dat, terwijl de genadezon van Gods goedertierenheid onder den Nieuwen Dag zoo helder is opgegaan, men nu alle goddeloosheid en ongeregtigheid zag verbannen. Maar helaas! hoe leert de ondervinding het tegendeel! In welk eene ongebondenheid ziet men velen heden ten dage daarhenen leven! IJdelheid, dartelheid, lichtzinnigheid is alom doorgebroken. En wat de beoefening der regtvaardigheid betreft, hoe ook deze uit veler woning verbannen! We mogen van onzen tijd wel zeggen met den Profeet: daar is niemand die voor de geregtigheid roept; het regt is achterwaarts geweken en de geregtigheid staat van verre. Mijne Hoorders! hoe staat het nu met ons in deze treurige dagen, onder zoovele jammervolle verschijningen, terwijl wij nogtans leven mogen onder zulk eene rijke bedeeling der zaligmakende

genade Gods? Is die genade Gods ook al zaligmakend verschenen in onze harten? Heeft ze ook ons al onderwezen om alle goddeloosheid en wereldsche begeerlijkheden te verzaken en matig, regtvaardig en godzalig te leven in deze tegenwoordige wereld? Zoo neen, let dan nog op de bede die van 's Heeren wege tot u komt.

De Heere betoont nog door zoovele zaken nog geen lust te hebben in uwen dood, maar in uw leven. Nog arbeidt Hij aan uw zieleheil, wil Hij u onderwijzen door Zijn Woord en Geest den weg dien gij te verkiezen hebt. Zijne gunst is oneindig, Zijne genade onuitputtelijk. Nog wil Hij zich ontfermen over ellendigen en Zijne genade aan schuldigen verheerlijken. Hebt dan wel acht op het heil uwer ziel, eer de dag nadert en de tijd daar is dat alle roepstemmen zullen ophouden en gij verschijnen zult voor den grooten Regter van hemel en aarde.

Driewerf gelukzalig echter de staat van u, o begenadigd volk van God! te voren zonder hope, zonder God in de wereld en nu deelgenooten aan die groote genade Gods in Christus Jezus. Voorzeker ge kent, ge weet geen anderen grond voor dat heil te vinden dan de genade Gods, Zijn alen vrijmagtig welbehagen als de eenige bron dier zaligheid u geschonken. Erkent den Heere dan ook in Zijne weldaden en drukt het uit in uw leven, opdat uw leven Hem gewijd zij en ge in woord en daad te zamen predikers moogt bevonden worden van Zijne groote ontferming. Weet, zooals onze tekst er ook van getuigt, dat ge een volk zijt ijverig in goede werken. We bedoelen met deze werken evenmin als Paulus werken van eigene geregtigheid, maar zulke werken die uit het opregt geloof, Hem ter eere en overeenkomstig Zijne wet geschieden; immers de boom moet ook aan de vrucht gekend worden, eene stad boven op eenen berg kan ook niet verborgen blijven. Die genade u

geschonken zegt de Apostel, onderwijst u dat ge alle goddeloosheid en wereldsche begeerlijkheden verzakende, matig, regtvaardig en godzalig leven zult. Moogt ge door genade die uitwerking der onderwijzende genade Gods ook bij u ontwaren? En spreekt de Apostel voorts van eene zalige hope, voorwaar geene geringe genade, indien ge een oogenblik terug denkt wie ge zijt en waart van nature, hoe God u vond toen Hij Zijne zaligmakende genade aan u verheerlijkte. Die hope zij moge soms zwak zijn, nogtans eene zekere, gewisse hope niet op gronden in u of in uwe werkzaamheden, maar buiten u in Christus Jezus, in Wien al de beloftenissen Gods voor al Zijn in zichzelven arm en ellendig volk Ja en Amen zijn. De verwachting dezer hope doet Gods kinderen dikwerf met verruiming des harten hunnen weg loopen, hoe ook geslingerd soms en aangevallen van rondsomme. En is het hier dan al beneveld en donker in het vooruitzigt voor langeren of korteren tijd, zulks vermindert geenszins de vastigheid dier heilvolle verwachting aan Gods zijde, immers het vaste fundament Gods staat, hebbende dezen zegel: de Heere kent degenen die de Zijnen zijn. Zijn er echter redenen aan uwe zijde van ontrouw, wereldschgezindheid, vertraging in de oefening der liefde weshalve ge dikwijls de troostvolle bronnen van Gods genade komt toe te stoppen, o ga dan, o volk! niet voort in uwen weg, maar onderzoek naauw naar de oorzaak van deze uwe afwijkingen; smeek den Heere om ontdekkend licht en om schuldbelijdenisverwekkende genade. Wanhoop dan niet aan Zijne vergevende liefde, want weet dat Zijne genade overvloedig is, onuitputtelijk, algenoegzaam om u van al uwe afkeerigheden te genezen.

Eenmaal zal het oogenblik aanbreken, dat ge met Zijne hemelsche genade hiernamaals u eeuwig zult bestraald zien; dan geen strijd meer, geen leven gelijk hier soms tusschen

hope en vreeze, maar dan de hope en verwachting hier gekoesterd verwisseld in een dadelijk genieten van het u toegezegde heil. Amen.

Ps. LXVIII: 10.
